

GENOSERVIS, a.s. Olomouc

ŠLECHTITEL

březen 2001

Vážený čtenáři,

jistě jste si všimli, že minulé číslo obsahovalo v nadpisu ještě další slovo – „malý“. Tohle číslo již toto slovo v nadpise nemá. Je to z toho důvodu, že jsme se rozhodli, že nebude žádný „malý“ nebo „velký“ ŠLECHTITEL.

O tom, jestli bude malý nebo velký, rozhodnete Vy.

V tomto čísle naleznete opět zajímavé novinky jak z oblasti chovu skotu – např. jsme pro vás připravili TOPky holštýnských býků z USA, Kanady, Německa, Holandska (únor 2001), uzávěrky kontroly užitkovosti za první tři měsíce nového kontrolního období za jednotlivé okresy našeho působení, zajímavé články o býcích Lenny a Orion a další novinky, např. i z oblasti výživy skotu.

Příspěvky „...z chovu PRASAT“ představují informativní články o úrovni šlechtění prasat ve vybraných regionech; v části „...z KRONIKY“ zabrousíme tentokrát do Belgie, Holandska, zmíníme se i o školení zootechniků a inseminačních techniků v chovu prasat na Novojičínsku.

Závěr jako tradičně patří Internetu a tomu, co by vás na něm mohlo zajímat – dnešní téma se bude věnovat internetovým konferencím.

Další číslo vyjde již těsně před mezinárodní výstavou v Přerově – v prvních týdnech května 2001.

Rádi přivítáme jakýkoli námět či příspěvek, obohatíte tím nejen sebe ale také široké spektrum čtenářů především z řad chovatelů a šlechtitelů hospodářských zvířat.

Přejeme Vám příjemné chvíle strávené se ŠLECHTITELEM.

Dcera býka LENNY
Windy Brae Lenny Roxy
*článek uvnitř čísla

Skupinka prasniček
F1 generace
*článek uvnitř čísla

... na úvod

PŘEROV 18.-20. května 2001

MEZINÁRODNÍ VÝSTAVA HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT A ZEMĚDĚLSKÉ TECHNIKY

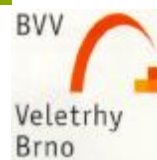

GENOSERVIS, a.s.
OLOMOUC

Kamila Stroinová, 0606-766 061
Výstaviště Přerov, 750 00 Přerov
tel., fax: 0641-300 413, 300 422
Ing. Vladimír Řehořka, 0602-755 909

**BRNĚNSKÉ VELETRHY
A VÝSTAVY, a.s.**

Ing. Marie Surková, OS1
Výstaviště 1, 647 00 Brno
tel.: 05-4115 2834
fax: 05-4115 3059, 3068

Pozvánka

Letošní jaro na přerovském výstavišti bude především patřit Mezinárodní výstavě hospodářských zvířat a zemědělské techniky, která proběhne ve dnech 18.-20. května 2001. Po celé tři dny bude mít každý z návštěvníků možnost prohlédnout si rozsáhlé expozice hospodářských zvířat, zúčastnit se zajímavých akcí v rámci doprovodného programu a také si i zasoutěžit.

Tímto bych Vás chtěl všechny, milí čtenáři, na tuto výstavu srdečně pozvat.
Věřím, že uvidíte to nejlepší, co lze v současné době ve stájích vidět.

Lumír Grussmann
ředitel Genoservis, a.s. Olomouc; sekretariat@genoservis.cz

Genáček

Smyslem činnosti nadačního fondu GENÁČEK je podpora handicapovaných dětí a jejich integrace do společnosti. Hlavní náplní nadačního fondu je pořádat zejména kulturní a sportovní akce, tak aby se při společné činnosti děti dověděly více o sobě vzájemně a učily se, že k životu patří zdraví i nemoc. Největším projektem letošního roku je II. ročník akce MOSTY 2001, který pořádá nadační fond spolu s a.s. Genoservis na Výstavišti v Přerově ve dnech 8. a 9. června 2001. V těchto dvou dnech proběhne na Výstavišti spousta sportovních, výtvarných a kvízových soutěží.

Současně bude probíhat i MOSTLYMPIÁDA jako vůbec první integrační akce, kde si spolu mohou změřit síly osoby s různým druhem postižení a osoby bez postižení. V kulturním programu se představí hudební a divadelní skupiny z ústavů a škol, vystoupí i populární osobnosti. Presentovat budou svou činnost chráněné dílny. Po oba dny bude i bohatý doprovodný program. Pátek vyvrcholí hvězdným večerem s populárními zpěváky a moderátory. Číslo účtu nadačního fondu GENÁČEK je 27-4228310257/0100. Informace na tel: 068/411005.

Radmila Šnyrychová
rsnyrychova@atlas.cz

Toto číslo vyšlo dnev nákladu 700 ks.

... z chovu SKOTU

POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ KU MLÉKA ZA GENOSERVIS, A.S. OLOMOUČ DLE OKRESŮ (uzávěrka říjen 2000 - prosinec 2000 se stejným obdobím roku 1999)

Okres	Počet	nárůst	Mléko	nárůst	Tuk	Tuk	nárůst	Bílkovina	Bílkovina	nárůst	Pořadí
	norm.l.		kg		%	kg		%	kg		
Bruntál	653	+61	5 953	+119	4,23	252	-5	3,30	196	+2	16
F.Místek	1 265	+70	6 798	+341	4,11	279	+11	3,24	220	+6	10
Karviná	97	-15	6 170	+458	4,12	254	+17	3,21	198	+10	15
Nový Jičín	2 048	-275	7 375	+528	4,08	301	+23	3,28	242	+13	3
Olomouc	2 294	-142	6 811	+375	4,08	278	+2	3,29	224	+7	9
Opava	1 532	-87	6 866	+327	3,88	266	+10	3,31	227	+8	8
Přerov	1 845	-119	6 296	+313	4,29	270	+10	3,39	213	+8	14
Šumperk	1 022	-234	5 044	+236	4,35	220	+7	3,30	166	+6	19
Vsetín	921	-36	7 080	+509	3,95	280	+17	3,28	232	+14	6
Jeseník	183	+35	5 868	+533	4,10	241	+20	3,29	193	+16	17
Okresy mimo Severomoravský region, kde provádíme KU											
Česká Lípa	168	-59	8 256	+655	4,09	338	+29	3,30	272	+16	1
Liberec	77	-16	5 546	+1439	4,43	246	+68	3,39	188	+53	18
Ústí n/O.	30	-1	4 559	+382	4,19	191	+13	3,32	152	+5	20
Brno-venkov	178	+5	6 611	+175	3,89	257	+6	3,33	220	-1	12
Břeclav	155	+4	6 945	+241	4,02	279	+9	3,26	227	+4	7
Zlín	74	-74	7 122	+713	4,04	288	+17	3,27	233	+12	5
Jihlava	7	-8	6 673	+589	4,29	286	+29	3,27	218	+16	11
Kroměříž	80	+51	7 132	+734	3,91	279	+12	3,22	229	+22	4
Vyškov	219	+11	6 559	+446	4,37	287	+43	3,28	215	+9	13
Žďár n/S.	615	+24	7 972	+748	3,91	312	+16	3,32	264	+17	2
region celkem	13 463	-805	6 714	+408	4,09	275	+12	3,30	222	+10	

ing. Pavel Chrudina
genoservis.chrudina@atlas.cz

NEJLEPŠÍ MLÉKO Z PAVLOVA

Akciová společnost ZERAS a.s. Radostín nad Oslavou, okres Žďár nad Sáz., vznikla z původního zemědělského družstva 1.1. 1999. Hospodaří na ploše o výměře 2005 ha zemědělské půdy, z toho orná půda představuje 1554 ha. Ostatní plochu tvoří trvalé travní porosty. Pozemky jsou v průměrné nadmořské výšce 580 m n. m. Část pozemků se nachází v ochranném vodovodním pásmu přehradní nádrže Mostišť.

Ekonomicky je výroba zaměřena na živočišnou výrobu, rostlinou výrobu a částečně dřevovýrobu. V živočišné výrobě je stěžejním programem výroba mléka. Doplňkovým programem je výroba hovězího a vepřového masa. V oblasti chovu prasat má společnost rozmnožovací chov prasnic plemene BuxLA. Rostlinná výroba je zaměřena na zajištění výroby krmných plodin, brambor, obilovin, řepky a kmínu.

... z chovu SKOTU

CHOV SKOTU

Akciová společnost chová 1930 ks skotu, z toho 714 ks dojnic holštýnského plemene. Dojnice jsou ustájeny ve volné stáji s kapacitou 800 míst s lehacími boxy na farmě Pavlov. Stáj je vybavena dojrnou Boumatic 2x12 side by side. Na ni jsou dojnice dojeny 3x denně. Krmení je umístěno uvnitř stáje a je zakládáno jako směsná krmná dávka vertikálním krmným vozem

ROLLER FEED Luclar. Odchov jalovic a výkrm byků je soustředěn ve volných stájích na farmě v Radostíně n.O.

V oblasti chovu skotu společnost spolupracuje s plemenářskou firmou Genoservis a.s. Olomouc, která pro tuto společnost zabezpečuje celý komplex plemenářské práce včetně poradenství ve výživě od roku 1997. Tato spolupráce volně navázala na předcházející spolupráci s ing. Grussmannem.

DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

V kontrolním roce 1999–2000 bylo v KU za společnost dosaženo těchto výsledků :

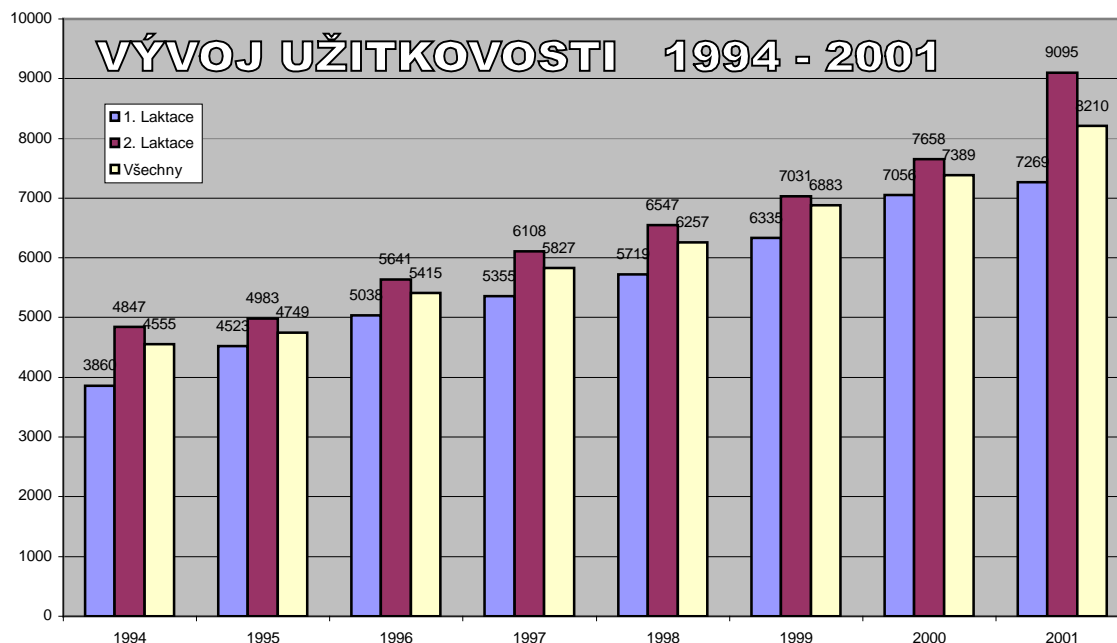
	Uzáv.	Mléko kg	Tuk %	Tuk kg	Bílk. kg	Bílk %	st/ot	mezid.
1. laktace	262	7056	3,85	272	3,40	240	27/07	
2. a další lakt.	326	7658	3,95	302	3,36	257		400
všechny lakt.	588	7389	3,91	289	3,38	250		

Těmito výsledky se stáj v rámci všech stájí v ČR umístila na 148. místě a v rámci stájí nad 500 uzavřených laktací na místě 7.

Dosažené výsledky za 1. čtvrtletí nového kontrolního roku 2000–2001

	Uzáv.	Mléko kg	Tuk %	Tuk kg	Bílk. kg	Bílk %
1. laktace	78	7269	3,70	269	3,33	242
2. a další lakt.	83	9095	3,54	322	3,25	296
všechny lakt.	161	8210	3,61	296	3,29	270

Vývoj užitkovosti 1994 - 2001 – viz graf

PLEMENÁŘSKÁ PRÁCE, PŘIPAŘOVACÍ PLÁN

Stádo dojnic vznikalo od roku 1990 převodným křížením z původního červenostrakatého skotu. Původní plemeno je ještě ve stádě zastoupeno 6%, dojnice s podílem H50–88 tvoří 82% stáda, ostatní jsou dojnice s podílem H100 a tvoří 12%.

Do inseminace jsou vybíráni býci severoamerické provenience jako např. Zebo, Econo, Glenwood, Copper. Na stádo je zpracováván individuální přípařovací plán. Celé stádo je zapojeno do testace v rámci programu mladých byků od firmy Genoservis a.s. Olomouc.

... z chovu SKOTU

Pro razantnější zlepšování genofondu je ve stádě uplatňován přenos embryí dovezených od plemenic pocházejících z Kanady a USA. Narození býčci a jalovice z tohoto programu jsou součástí šlechtitelského programu s firmou Genoservis a.s.

CHOVATELSKÉ ÚSPĚCHY

Ve dnech 19.–21. října 2000 se společnost zúčastnila 2. mezinárodního veletrhu zemědělství, potravinářství, lesního a vodního hospodářství PRAGAAGRO 2000. Zúčastnili se v kategorii jalovic. Na výstavě byly předvedeny dvě jalovice 115324-614 a 115373-614 ve stáří 12 měsíců. Otcem obou jalovic je býk Dixie-Lee Leadman SID-ET (NEB 681). Absolutní vítězkou ve své kategorii se stala jalovice 115324 – 614 (viz foto).

Rodokmen vystavovaných jalovic :

Číslo jalovice :	115324 – 614	115373 – 614
Datum nar. :	1.10.1999	6.10.1999
Otec :	Dixie-Lee Leadman SID-ET	Dixie-Lee Leadman SID-ET
Matka :	063615 – 614	063704 - 614
Užitkovost :	1. 6802 – 3,80 – 260 – 3,30 – 260	1. 7707 – 3,80 – 290 – 3,50 - 266
OM :	Wa-Del South Boy	Wa-Del Star Kirby

VÝŽIVA

Základ krmné tvoří kvalitní travní a jetelové siláže, kukuřičná siláž a LKS. Jako vhodný doplněk krmné dávky se v současné době využívají cukrovarské řízky, které se podařilo v loňském roce nakoupit za příznivou cenu. Řízky částečně nahrazují objemná krmiva, kterých byl v minulém roce, v důsledku sucha, relativní nedostatek a částečně nahrazují v krmné dávce obiloviny.

Při vysoké užitkovosti se zvyšují zejména nároky zvířat na energii v krmné dávce. Pro zvýšení relativního příjmu energie se využívá tukované směsi DS-E II, kterou

vyrábí Univit Uničov. Mnohem důležitější je ale absolutní příjem energie, který je dán příjmem sušiny.

V Pavlově se příjem sušiny v jednotlivých skupinách pravidelně kontroluje (na vrcholu laktace se pohybuje mezi 22-23 kg) a ve spojitosti se skutečnou průměrnou užitkovostí ve skupinách a hodnocením tělesné kondice zvířat je důležitým nástrojem managementu stáda. Tyto údaje jsou také důležitým podkladem pro sestavování krmných dávek s ohledem na potřeby zvířat a náklady na krmiva.

KVALITNÍ MANAGEMENT

Samozřejmě že výborných výsledků nelze dosahovat bez kvalitního managementu. Z našeho pohledu jsou bezesporu na rozhodujících místech společnosti velmi kvalitní manažeři. Přestože jsou vynikajícími odborníky, netají se tím, že nejsou schopni věnovat se všem součástem chovu skotu do detailů. Proto také využívají nejen výživářské, ale i plemenářské a jiné služby.

Karel Kratochvíl
genoservis.vycapy@iol.cz

... z chovu SKOTU

AR-JOY LENNY

Jako syn býka *Singing-Brook Benchmark* – jen průměrného zlepšovatele vemene – se jeho kariéra jako prověřeného býka zdála být odsouzena k zániku, dokonce už v době kdy se začínal testovat. Překvapení bylo proto o to větší, když před třemi lety *Ar-Joy Lenny* prokazatelně svému předurčenému osudu nepodlehli. Díky vlivu proslulé rodiny své matky se mezinárodně testovaný *Lenny* objevil v blízkosti nejvýše postaveného býka v žebříčku Francie v létě v roce 1999. Jeho vysoké indexy pro typ byly prostě neuvěřitelné. A to je kvalita, kterou farmáři stále více a více vyhledávají.

Svůj nástup do špičky zahájil v červnu 1999 za pomoci francouzských indexů, když nadlouho strhl pozornost s obdivuhodným skóre +2,2 pro celkový typ. Navíc – jeho šlechtitelský profil je podporován pozitivními hodnotami na komponenty, což je vlastnost díky které získává stále více a více fanoušků. Počáteční skepse díky jeho předpokladům (z hlediska svého otce *Benchmarka* s ne příliš atraktivními plemennými hodnotami), je nyní nahrazena uznáním díky vysoce prověřených hodnot jeho dcer.

Chovatel Lennyho

Duane a Marilyn Hershey z Cochranville v Pensylvánii – to jsou jména chovatelů vzadu za předponou *Ar-Joy*. Jejich předpona dosáhla celosvětové známosti díky *Ar-Joy Celsius Lady Lace VG-87*, jednou z nejdražší prodaných na trhu *Rocky-Mountain High 7* za 71.000 kanadských dolarů. Dokonce ještě dosud mohou mnozí návštěvníci obdivovat polosestru *Lennyho* na farmě *Donnandale* ve *Stirlingu* v *Ontariu*, kde stojí jako úspěšně vyplachovaná plemence.

Ale vraťme se zpět ke stádu *Ar-Joy*, kde *Hersheyovi* dojí přes 60 holštýnek. *Hersheyovi* chtějí brzy postavit stáj s volným ustájením aby mohli zvětšit velikost stáda, ve kterém šlechtění Holštýna vytvořilo

Rodina Lennyho

Hersheyovi našli potenciální matku býků v roce 1992. *Duane Hershey* říká: „Dívali jsme se po něčem neobyčejném v dobře prověřených rodinách krav, které produkovaly již více prověřených býků“. Díky této investici *Hersheyovi* získali jeden z největších zdrojů pro své stádo: *Walkup Astronaut Lou Ann EX-94*. Prvním býkem z této rodiny byl polobratr *Aero Luella* – *Rothrock Tradition Leadman*. Deset let po jeho uvedení na trh je znám jako dobrý zdroj pozdnějších dlouhověkových krav.

Matka *Leadmana* a samozřejmě také *Aero Luella* je *Walkup Valiant Lou Ella (EX-92)*, po mnoho let jedna z nejatraktivnějších z farmy *Rothrock Golden Holstein*. Druhá slavná dcera od *Astronaut Lou Ann* byla *Walkup Bell Lou Etta (VG-88)*; po *Bellovi* která se dostala mezi prvotřídní krávy. *Rothrock Aero Luella (VG-86)* patřila mezi dobře utvářené krávy a produkovala 175 embryí na *Ar-Joy*. Byla výborná producentka mléka: maximální laktace 2-03 365 13.364 kg 3,2% a 3,4%. Na konci roku 1997 se *Duane* a *Brad Hersheyovi* rozhodli dělit embrya od *Aero Luella*. To je důvod proč bylo několik jaloviček *Aero Luella* prodáno. Jednou z nich byla *Ar-Joy Benchmark Lady Lou*, plná sestra *Lennyho*, která produkovala přes 13.000 kg mléka (29.000 liber) jako dvouletá.

Ar-Joy Lenny (Benchmark x Aerostar)
štědře přenáší svůj skvělý typ na dcery

důležitou část faremního managementu pro několik let. *Duane Hershey*: „Vyrstl jsem tady spolu s registrovanými holštýnskými kravami ale nikdy jsme opravdu neměli žádnou potenciální matku býků. Od té doby je to to, co hledáme, společně s bratrem *Bradem* – opatřit si krávu díky které bychom mohli prodávat býky na inseminační stanice“. Roční jalovice po *Aerostarovi* – *Rothrock Aero Luella* – upoutala jejich pozornost – a jakmile se stala jejich majetkem, přinesla jim to po čem *Hersheyovi* toužili. Nicméně mezitím jejich vlastní stádo také vyprodukovalo matku býků – *Ar-Joy Belltone Alley (VG-86)*. Její syn – *Ar-Joy Slocum Adam* – se nyní umísťuje v americkém žebříčku s TPI 1542!

<i>Willowlyn B B Betty</i> (<i>Willowlyn Buter Boy Jo</i>)
-
<i>Willowlyn Radar Betty Lou VG-87</i> (<i>Willowlyn Skycross Radar</i>)
-
<i>Willowlyn Elevation Lou EX-91</i> (<i>RORA Elevation</i>)
-
<i>Walkup Astronaut Lou Ann EX-94</i> (<i>Paclamar Astronaut</i>)
-
<i>Walkup Valiant Lou Ella EX-92</i> (<i>S-D-W Valiant</i>)
-
<i>Rothrock Aero Luella VG-86</i> (<i>Madawaska Aerostar</i>)
-
<i>Ar-Joy Lenny</i> (<i>Singing-Brook Benchmark</i>)

... z chovu SKOTU

Ar-Joy Celsius Lady Lace (Celsius x Aerostar), VG-87 CAN, polosestra Lennyho a plná sestra býka Lifelion, patří také ke špičce krav

Další pozoruhodná dcera, která byla v té době prodána, byla Ar-Joy Celsius Lady Lace (VG-87; po Celsiusovi). Její plný bratr, Ar-Joy Celsius Life-Lion, se v poslední době umístil v TOP LPI v Kanadě s vysokou dědivostí produkce. Jeho skóre +2 za celkovou třídu není jen poutavá myšlenka. Stejná čísla přicházejí také z Francouzských výsledků. Druhý plný bratr – Ar-Joy Sir Lancelot, byl testován americkou šlechtitelskou organizací Shore Genetics. Jeho (předběžné) hodnoty se pohybují kolem +1,04 za typ a 1257 za TPI (08/2000). Syn Ar-Joy Celsius Lady Lace (připuštěné Manfredem) bude testován společností Genoservis, a.s. v první polovině roku 2001.

Aero Luella již není mezi živými ale Hersheyovi pracují s její dcerou VG-87 po Mattie G a VG-86 po Fatalovi. Duane říká: „Moje žena, která se stará o telata, rozpozná potomstvo po Aero Luelle už od prvního dne. Telata hodně pijí a žerou. Vytvářejí se v dobře utvářená mléčná zvířata s dobrou produkcí. Podle nás, jejich přední vemeny je jejich slabší místo. Závěsný vaz, na druhé straně, je však jejich předností“.

Doba testace

Lenny je vlastněn a testován firmou Modern Sires, aliancí mezi francouzskou šlechtitelskou organizací OGER/Midatest a kanadskou firmou Generation Genetics. Většina Lennyho dcer je ve Francii. Jean-Marie Coulon z OGERu říká, že Lenny byl testován veskrze v celém regionu Ogeru a Midatestu. Jeho produkční index ve Francii je založen na 134 dcerách ve 130 stádech na rozloze přes 40 různých rajonů. Lenny dosáhl skvělého nástupu v červenci 1999 ve Francii díky jeho 1300 kg mléka, mírně negativními komponenty a vysoké hodnotě za typ. Jeho hodnoty typu zůstaly na nezměnitelné úrovni +2,2, zatímco jeho PH pro končetiny se dokonce o něco málo zvýšila. Co se týče produkce, Lenny má výborný základ, navíc dosáhl obrát z lehce negativních složek na lehce pozitivní složky. To bude hrát pro jeho prvotřídnost, uvážíme-li že od dubna příštího roku se ve výpočtu INEL bude dávat větší důraz na procento tuku.

Při pohledu na jeho hodnocení zevnějšku, vysoké hodnoty pro rámec, kapacitu, sklon a šířku zádě vyčnívají nad průměr. Většina jeho znaků pro vemeny jsou průměrné k lehce pozitivním, pro hodnotu utváření závěsného vazy dosáhl výborného skóre (+1,8). Nejlepší hodnoty nevykazuje v rozmístění struků (-0,3) a délce struků (+3,1 ... dlouhé). Podle Coulona lineární popis je souhlasný s kravami, které dosud viděl. „Tohle léto

Lenny potvrdil své oficiální výsledky na potomstvu v Blainu. Po býkovi jsou vidět velké, silné a hluboké dcery s dobře utvářenou zádí a velmi dobrými vemeny. Struky jsou občas delší. S tímto typem zevnějšku si myslím se bude hodit na spoustu krav, ale především na ta zvířata, u kterých je potřeba zlepšit velikost a závěsný vaz. Dva znaky, které zasluhují pozornost, je upnutí předních čtvrtí a délka struků. Je celkem pozoruhodné, že navzdory obrovské velikosti v pozdějším věku je index obtížnosti porodů jen a pouze na střední úrovni“.

Coulonův popis Lennyho dcer je obdobný jako popis Alberta Cormiera z Generation Genetics. Viděl jeho dcery jak ve Francii tak v Kanadě. V Kanadě testace Lennyho neprobíhala tak hladce. „Bylo prověřeno pouze 19 dcer, což nestačí na oficiální kanadské výsledky“, vysvětluje Dave Eastman, také z Generation Genetics. „Jakmile se Lenny stal dostupný, jeho otec Benchmark (Melwood Bova x Jackbuilt Chairman Mandy EX-92), dosáhl špatných výsledků a tak farmáři v Kanadě nebylo zrovna chtíví využívat Lennyho“. Kromě Kanady Generation Genetics prodává Lennyho také ve Velké Británii, kde stojí jeho 45 dcer v programu. Výsledky produkce publikované ve Velké Británii jsou kombinací výsledků v Británii a zahraničních plemenných hodnot. Se spolehlivostí 90% má Lenny 49 PIN a 44 PLI.

Navzdory chybějícím výsledkům v Kanadě Lennyho popularita podle Eastmana roste v Severní Americe. „Farmáři si nejprve nemohli zvyknout na myšlenku, že syn Benchmarka (s negativními výsledky v typu) se mohl takto vyšvihnout. Ale mezitím každý, kdo viděl jeho dcery, chce inseminační dávky“.

... z chovu SKOTU

SLOŽKY, SNADNOST TELENÍ, TYP – KOMPLEXNÍ BÝK ORION

Byk Orion je od listopadových plemenných hodnot horkou novinkou firmy CRI. Orion debutoval jako jeden z nejlépe umístěných nových býků podle TPI (1668). Nabízí kompletní balení pro moderního farmáře - produkci, typ a snadné porody. Z hlediska celoživotního ekonomického indexu (Lifetime Net Merit) přináší jeho dcery svým majitelům dlouhověkost a produkci ohodnocenou + 606 USD. Tím se Orion dostává do první desítky býků seřazených podle LNM. Svými 8% obtížných porodů je ideálním býkem pro naději každého farmáře - jalovice.

Přes 41 kg tuku řadí Oriona mezi elitu ve své třídě. Patří mezi největší zlepšovatele % tuku (+0,18%) z nabídky CRI. Je výborný v PH bílkovin (+23,6 kg) a zlepšuje % proteinu o +0,06%. PH kg mléka činí +579 kg.

CRI jako i ostatní plemenářské firmy používají ORIONA jako otce býků pro jeho vynikající Net Merit, výrazné složky a vysokou dlouhověkost," říká Steve Schnell, genetický specialista CRI. „Hunter a Leadman přináší trochu jiný původ oproti momentálnímu trendu (Mandel a Bellwood), a protože je býk zcela v našem vlastnictví, budeme plně využívat jeho přednosti v našem dalším programu," dodal Schnell.

Orion přenáší vynikající skóre končetin po Belltonovi v kombinaci s výbornými znaky vemene. Index

končetin dosahuje hodnoty +2,25 a index vemene +0,93. Tom Hankerider z CRI viděl na 18-ti chovech celkem 19 Orionových dcer. „Tato zvířata mají vynikající strmý postoj s dobře utvářenou spěnkou a paznehtem, jejich vemena jsou pevně a široce uchycena," hodnotí Hankerider.

Orion má PTA pro typ +1,13 - tato hodnota vychází z 19 dcer v 18 stádech. (Opakovatelnost pro typ - 68% - není proto zatím dostatečně vysoká, aby se Orion umístil v oficiální TOP 100 TPI).

Maternální stránka původu býka je vyplněna dvěma generacemi krav s vynikajícím typem a vysokou produkcí. Jeho matka Andacres Leadman Oreo má celoživotní produkci větší jak 59.000 kg mléka a několik rekordů přes 454 kg tuku. „Ve věku osmi let je stále v produkci a daří se jí dobře," říká její majitel Allen Andrews z Pensylvánie. Brzo bude opět vyplachována pro zajímavý kontrakt. Bába Oriona má jméno Andacres Belltone Olga a byla typově ohodnocena VG - 89. Tato dcera Belltona dojila přes 11.350 kg mléka.

„Oreo (matka Oriona) má vysoký mléčný charakter adekvátní konstituci. Její matka (po Belltonovi) byla to samá. Je to rodina, která pro naši farmu udělala velmi mnoho. Oreo má vysoké procento tuku i bílkovin a přenáší tyto hodnoty přes Oriona na své vnučky," vysvětluje Andrews.

Andrews je velice spokojen se třemi dcerami po Orionovi, které momentálně dojí. „Je na nich patrné zlepšení znaků končetin a vemene v porovnání s jejich matkami," říká majitel. „Orion dává svým dcerám ten typ končetin, který potřebujeme pro naši volnou stáj. Všechny mají vynikající užitkovost a výborné složky. Jedna ze dcer Oriona, po matce Fustead Blackstar Buster, měla v testu 5% tuku a stejně vysoké % bílkovin," dodává Andrews. Farmář dojí také dvě maternální sestry Oriona, ohodnocené VG - 85 a GP - 83, a čeká na otelení další.

Waside Barb Basha Orion

134 dnů 9.095 kg mléka, 335 kg tuku a 254 kg proteinu. Chovatelé John Harvey a Yvon Groff, Lancaster, Pensylvánie

Orion nabízí kompletní uspokojení potřeb moderního farmáře svými vysokými složkami, vynikajícími končetinami, pěkným vemenem a snadnými porody.

... z chovu SKOTU

BÝCI GENOSERVISU DO TESTACE V ROCE 2001.

V roce 2000 Genoservis natestoval 34 byků, a to jednak vlastních, a jednak byků z reciproční testace. V zahraničí jsme testovali v SRN, Belgii, Holandsku, Maďarsku a Kanadě. Nevětší počet byků byl po otcích jako je Winchester, Terry, Manfred.

Pro rok 2001 počítáme s testací 40 byků. V testaci využíváme především býky ustájené na Inseminační stanici byků v Grygově. K těmto bykům počítáme dále využívat býky v rámci reciproční testace z SRN, Belgie, Holandska, Maďarska a Kanady. Plemenářské programy firem z těchto zemí nám slouží k obohacení nabídky byků do testace. Vlastní býci pocházejí po embryotransferu a nákupu byků. Jako otce byků jsme používali především býky Addison, Lantz, Convincer, Aaron. Některé z těchto byků bychom Vám chtěli představit.

ESCON

Cross: *Convincer x Geofry x Leadman x Ch.Mark*

M: CREEK GEOFFRY DOLLARS-ET VG-88 VVEVE 1.lakt: 15243 4,6 3,6

MM: REGANCREST LEADMAN DORIS-ET EX-91 EEEVE M.lakt: 16150 4,1 3,0

MMM: SNOW-N DENISES DELLIA EX-95 EEEEE M.lakt: 14165 4,0 2,9

DOLLARS - absolutní špička krav v USA. Supertřída v hodnocení typu (VG88xEX91xEX95). Fantastická užítkovost na první laktaci včetně složek.

ECONOM

Cross: *Addison x Manfred x Patron x Aerostar*

M: CARTERS-CORNER MAN ABBY-ET

MM: NEU-WAY PATRON ALLIE-ET VG-87 VE+VW 1.lakt: 13817 3,9 3,1

MMM: NEU-WAY AEROSTAR ALLIE-ET VG-87 VEV+V 1.lakt: 12374 3,6 3,1

ABBY pochází ze slavné rodiny a čeká na vlastní plemenné hodnoty.

NEU-WAY AEROSTAR ALLIE – 2.kráva v USA podle CTPI (11/2000).

ERNET

Cross: *Herald x Manfred x Celsius x Mascot*

M: APLOUIS MANFRED JULIA-ET

MM: WA-DEL CELSIUS JUDY-ET VG-86 +V+VW 1.lakt: 14125 3,9 3,0

MMM: CAERNARVON MASCOT JAMILIA-ET VG-89 VVVVE M.lakt: 13100 4,3 3,3

JULIA – špičková jalovice s vynikajícím původem. Zajímavá kombinace byků Herald x Manfred x Celsius.

ELANT

Cross: *Lantz x Bellwood x Thor x Ned Boy*

M: MAYERLANE RW CHERRY WOOD-ET VG-87 VEVV 1.lakt: 14601 4,1 3,2

MM: BASSETTS THOR CINDY-ET VG-88 VEVGE 1.lakt: 16465 3,7 2,9

MMM: LONG-HAVEN NEDBOY CHERYL VG-86 VVV 1.lakt: 12864 3,9 3,3

CHERRYWOOD špičková dcera Bellwooda v USA s vynikajícím typem při výborné produkci včetně složek.

ELEGAN

Cross: *Addison x Jabot x Mascot x Cleitus*

M: JK EDER EUGENIE VG-87 VV 1.lakt: 9967 4,5 3,4

MM: DELTA EUGENIE VG-88 VV 1.lakt: 9883 4,3 3,8

MMM: DELTA ESMERALDA VG-86 VV+ 1.lakt: 8246 4,6 3,6

EUGENIE – špičková Jabotova dcera působící jako matka byků v řadě států Evropy.

Z této rodiny vzniklo v minulosti velké množství prověřených byků (LEADMAN, LIFE-LION, LENNY, LORD LILY, KNOCKOUT, LAVA, NOVALIS, RANCHER, EVERT, CEBALT).

... z chovu SKOTU

BÝCI GENOSERVISU DO TESTACE V ROCE 2001.

DEMASC	Cross: <i>Igale Masc x Celsius x Sunny Boy</i>		
M:	JELTJE 165	VG-88 VV	1.lakt: 10639 3,8 3,3
MM:	JELTJE 147	EX-90 EEV	M.lakt: 14593 3,9 3,3
MMM:	JELTJE 126	VG-88 VV	M.lakt: 11900 4,2 3,6
<i>JELTJE - vynikající rodina v Holandsku.</i>			

ELOT	Cross: <i>Decision x Bellwood x Mascot x Cleitus</i>		
M:	BELFAST BELLWOOD FLOWER	VG-87 CAN	1.lakt: 13789 3,4 3,2
MM:	BELFAST MASCOT FINAL	GP-81 CAN	M.lakt: 13416 3,9 3,6
MMM:	RODOWNA CLEITUS PERLE	VG-87 CAN	M.lakt: 13505 3,7 3,3
<i>FLOWER – jedna z nejlepších dcer Bellwooda v Kanadě. ELIOT bude testován v Kanadě a USA..</i>			

EDIE	Cross: <i>Manfred x Megabuck x Blackstar x Valiant</i>		
M:	GILLETTE BRILEA FANCYFREE	GP-84 CAN	1.lakt: 14145 3,3 3,1
MM:	QUIETCOVE STAR FANTA	VG-88 CAN	M.lakt: 16547 3,8 3,2
MMM:	QUIETCOVE VALIANT FAWN	EX-95 USA	M.lakt: 14356 4,1 3,0
<i>FANCYFREE – plemenice pochází z vynikající rodiny na Gillette Farm v Kanadě.</i>			

DACOTA	Cross: <i>Addison x Jabot x Leadman</i>		
M:	BEVERLAKE LEADLOUE 4	VG-88 VV	1.lakt: 9829 4,5 3,8
MM:	BEVERLAKE LEADLOUE	VG-87 E+E	M.lakt: 11565 3,9 3,4
MMM:	WALKUP BELL LOU ETTA		1. lakt: 9441 4,4 3,6
<i>Další skvělý původ ze strany matky. V hloubce původu jsou stejní předci jako u býka ELEGAN. LEADLOUE 4 stojí v Holandsku.</i>			

ETHAN	Cross: <i>Lantz x Bellwood x Mascot x Blackstar</i>		
M:	CONANT-ACRES BW AURA	VG-86 VEV+V	1.lakt: 13027 3,6 2,9
MM:	ROLLING-SPRING NOC ANDRA	EX-96 EEEEE	1.lakt: 11771 3,1 3,1
MMM:	MISS BLACKSTAR ACCENT-ET	EX-93 EEEEE	M.lakt: 10854 3,9 3,2
<i>Skvělý původ (VG86xEX96xEX93) svědčí o velkém tlaku Genoservisu ve svém programu na komplexnost původu.</i>			

Ing. Ladislav Škařupa
ladislav.skarupa@worldonline.cz

... z chovu SKOTU

VÝVOJOVÉ TRENDY V ČERVENOSTRAKATÉ PLEMENITBĚ

V následujícím článku bych chtěl uvést několik údajů, které budou charakterizovat současnou situaci ve šlechtění českého strakatého skotu jednak v rámci působnosti firmy Genoservis a.s. a dále pak i z hlediska evropské populace červenostrakatého skotu.

Plemenářské programy a zejména přípařovací plány v chovech českého strakatého skotu se především liší v míře použití byků red holštýn. Od občasného zapouštění plemenic red holštýnskými býky, přes rozdělení přípařovaku v poměru 1:1 u byků R:C, až po plošné používání red holštýnských byků nebo byků s red faktorem (RF). Tento poměr si každý chovatel určuje sám na podkladě svých podmínek ve výživě, ustájení, managementu a zkušeností, ale především je jeho volba závislá na zvolení chovného cíle, který podle něj je pro úspěšnou budoucnost nejoptimálnější. Kterým směrem se vývoj u populace českého strakatého skotu ubírá lze dokumentovat na číslech narozených jaloviček v letech 1998-2000.

Rok nar. jal.	C+R	R	%
1998	9560	2390	25
1999	7554	3097	41
2000	5116	2251	41

Z rostoucího procenta zastoupení jaloviček po otcích red holštýn je patrné, že stále více chovatelů spatřuje svůj chovný cíl v mléčnějším užitkovém typu. Rovněž první výsledky již otelených dcer po otcích red holštýn či RF ukazují, že oproti výraznějším kombinovanému typu lze oprávněně očekávat zvýšení mléčné užitkovosti. V tab.1 jsou uvedeny výsledky zemědělských podniků, ve kterých se v posledních 12 měsících otelily dcery jak po býcích C tak R a mají uzavřené nebo dopočtené normované laktace.

Tab.1. Přehled chovatelů skotu plemene C, R

Číslo SPE	chovatel.	Příklady otců	otci RED		otci čestr		rozdíl C - R
			počet	kg ml.	počet	kg ml.	
701 458	HALBI Chomýž	RED 181,237,206 BJR141,HB276,MOR44	19	4995	5	4000	+ 995
704 559	DV Polanka	RED151,158,ADONIS,JOHNSON,PHIDAU LB350,354,HG23,REN387,RDA197,UF6	55	7338	50	6397	+ 941
705 519	ZD Dolany	RED 233,257,258,JOHNSON BJR136,HM9,HG23,REZ201,235,238,300	54	6370	53	5170	+ 1200
705 623	RD Žerotín	RED 218,233,240,258, RAD31,POL5	10	6090	11	5790	+ 300
705 567	ZD Mor. Huzová	RED 218,233,236,240,241,263 LB350,RAD31,REZ300	19	5565	9	4910	+ 655
706 579	ZP Otice a.s.	RED 183,206,227,233,258,262 HB287,LB350,RDA197,REZ238,300	40	7241	174	6047	+ 1194
709 543	ZD Jedlí	RED187,208,223 BD59,HG23,48,HM11,LB350,MOR 044	50	3820	35	3660	+ 160
710 512	VSACKO Hovězí	RED 187,206,227,237 BJR130,136,HG23,ME111,REZ 201	23	4797	38	4234	+ 563
710 537	ZD Liptál	RED206,227,237 BD59,HG23,LB350,RAK139	24	6131	29	5167	+ 964
710 558	ZD Ratiboř	RED155,233,237,JOHNSON,PHIDAU BJR130,136,HG23,ME111,MKM164,198	55	5852	134	5515	+ 347
CELKEM			349	5820	538	5089	+ 731

Byly hodnoceny pouze prvotelky, které mají ukončenou nebo dopočtenou 1. laktaci v posledních 12 měsících (změny 30, 40, 13).

Je samozřejmé, že se v obou používaných populacích otců plemenic vyskytují jak špičkoví, tak podprůměrní býci, kteří se v daných stádech takto ukazují, byť v době výběru do přípařovacích plánů byli do nich zařazováni díky svým vysokým plemenným hodnotám.

... z chovu SKOTU

Je dobře známo, že přilítí mléčných genů do populace simentálského skotu nebylo použito jen u nás v sedmdesátých letech, ale bylo použito i v ostatních zemích. Toto lze vidět na zbytcích podílů plemene R u byků montbelier i fleckviech. Jako zajímavější se však jeví pohled na interbullové výsledky pro simentálský skot. Když pomíneme fakt, že v TOP 20 (tab.3) je 75% byků R, pak je poměrně překvapující země hodnocení u 2. býka Rudiho a 4. býka Hau, kteří jsou čistí red holštýni. Jak je vidět, tak i chovatelé z takovýchto tradičních chovatelských zemí strakatého skotu, jako jsou SRN a Rakousko, v letech 1996-97 začali připouštět na svá čistá stáda red holštýna. Na prvních dvou místech se v obou zemích umístili býci R. Velmi liberální je pohled na plemennou skladbu plemenných byků např. v Nizozemí.

Ukázka mléčného typu – foto TECHAGRO 2000

Na 32. místě v TOP 2/01 červené báze je byk Wilco, jehož otec Bois Le Vin byl připuštěn na holštýnskou matku. Směrodatné pro jeho zařazení do plemenitby tady pravděpodobně byly jeho plemenné hodnoty a ne statistické podíly krve.

Tab.2. TOP 20 byků

puv. země	JMÉNO	r.n.	registr	Plem.	R %	Mléko kg	Tuk kg	Bílk. kg	Země hod.	Poř.
USA	Nisly-Gen CHEROKEE-Red-ET	90	RED-240	R100	69	2373	67	93	CHE	1
DEU	RUDI	90		R100	64	1584	79	82	DEU	2
NLD	KOERIER-ET 104 *TL	90	281-268	R100	72	1673	80	71	CHE	3
DEU	HAU	85	RED-184	R100	65	1628	57	66	AUT	4
NLD	IMPACT *TL	94		R100	64	1298	63	64	CHE	5
USA	Pen-CoI BRILLIANCE-Red *TL	93		R100	68	1597	52	64	CHE	6
NLD	RESPECT	94		R100	63	1348	50	63	CHE	7
CAN	Loubel SEAHAWK-ET *TL	93		R100	68	1894	45	62	CHE	8
CAN	STBVQ DANNY	94		R100	64	1325	56	60	CHE	9
FRA	ISSOIRE	93		I87R13	64	1685	53	59	FRM	10
DEU	HELIX	86		R100	63	1693	67	58	DEU	11
FRA	BOIS LEVIN	86	UF-006	I100	91	1606	60	58	FRM	12
FRA	IBIDEM	93	UF-025	I94R6	72	1593	61	56	FRM	13
CAN	T Town TORONTO-Red-ET *TL	95	267-371	R100	63	1500	46	55	CHE	14
CAN	STBVQ DARWIN ET *BT	93		R100	68	1462	60	55	CHE	15
USA	DUNAL CURRENCY	94		R100	68	1428	45	55	CHE	16
CHE	BACCALA-ET	94		R94C6	68	1260	50	54	CHE	17
FRA	JAZANA	94	UF-054	I87R13	64	1468	50	54	FRM	18
FRA	JOUZETO	94		I94R6	64	1292	45	54	FRM	19
USA	Nehls-Valley CLANCEY-Red-E	93		R100	65	1472	50	54	CHE	20

Úspěšný a tedy i ekonomický chov skotu je závislý převážně na výši mléčné užitkovosti, ale jsou i další aspekty a položky, které je nezbytné zvládnout, aby bylo možno vytvářet zisk; z genetického hlediska je ještě nutno sledovat především exteriérové znaky. Oproti vrstevnicím se dcery po otcích red holštýn vyznačují vyšším rámcem a lepším utvářením vemene, zejména pak vyšším nasazením zadních čtvrtí, na straně druhé mají horší osvalení.

Myslím si, že pro populaci českého strakatého skotu je velmi prospěšné, když se chovatelé svými praktickými kroky snaží dosáhnout svého chovatelského cíle, ať už je tento cíl v jakémkoliv spektru užitkového typu.

Ing. Lumír Křístek
genoservis.kristek@atlas.cz

... z chovu SKOTU

ROZŠIŘUJEME NABÍDKU V MASNÉM PROGRAMU SKOTU

Rok 2001 zaznamená historii z pohledu zemědělce jako první rok zavedení mléčných kvót. V roce 2001 také a.s. Genoservis Olomouc výrazně rozšiřuje nabídku v masném programu chovu skotu, tj. programu zabývajícího se produkcí masa s použitím specializovaných masných plemen.

Dnes je produkce hovězího masa v našem státě principiálně zajišťována z několika zdrojů, které můžeme dělit z různých hledisek. Pro spotřebitele a zákazníka je nejdůležitější zda se jedná o maso zvířat záměrně chovaných pro produkci masa (záměrně vykrmovaní býci, volí, jalovice a telata) nebo o maso zvířat poražených z jiných důvodů než je produkce masa (špatný zdravotní stav, nízká užitkovost, věk apod.). Z hlediska další kvality masa je pak nezanedbatelné zda se jedná o maso ze zvířat specializovaných masných plemen nebo z plemen dojných.

Náš program je zaměřen na chovatele, kteří chtějí produkovat zvířata určená pro záměrný výkrm při použití specializovaných masných plemen. Do této skupiny patří chovatelé dojného skotu používající na část svých plemenic masné plemeny a chovatelé stád bez tržní produkce mléka. Není podstatné zda chovatel svá zvířata sám vykrmuje nebo zda prodává telata a zástavový skot.

V oblasti *plemenářské práce* je důraz položen zejména na *výběr* a použití jednotlivých *masných plemen*. Jde o první rozhodnutí, které musí každý chovatel na začátku učinit a které nakonec může rozhodovat o úspěchu nebo neúspěchu chovatelského projektu. V rámci všech plemen pak nabízíme *kvalitní plemeny* jak do inseminace tak do přirozené plemenitby. Při nabídce plemenů do čistokrevných stád klademe důraz na použití kvalitních a prověřených zvířat ze špičkových populací – nejčastěji ze země původu.

Zejména v systémech bez tržní produkce mléka často chovatelé slyší o tom, že chov musí být extenzivní. Méně se ale ví o tom, že právě v těchto extenzivních systémech je nutno dosahovat intenzivních výsledků – zejména v nízké pracnosti, vysokém počtu narozených a odchovaných telat, v kvalitě pastvy, efektivní manipulaci se zvířaty atd.. Jedná se o *systém chovu*, kde je možno hodně trazit, ale také hodně získat. Osvědčené postupy ze zahraničí i od našich špičkových chovatelů shromažďujeme a seznamujeme s nimi chovatelskou veřejnost.

Na konci chovatelského snažení je vždy produkce, kterou je nutno co nejlépe zhodnotit, aby chovatel mohl pokračovat ve své práci a dále se rozvíjet. Ať už se jedná o zástavová telata, jatečný skot nebo plemenná zvířata nabízíme chovatelům spolupráci při *odbytu všech produktů*. Zde je naše myšlenka postavena na oboustranné výhodnosti – s možností propojit odbyt s financováním kvalitní plemenářské práce, zlepšením systému chovu apod. I zde totiž začíná platit, že jednodušší je vyrobit, než dobře prodat.

Tip – na tomto místě bychom Vás chtěli seznámit vždy s něčím zajímavým co nás zaujalo do té míry, že považujeme za rozumné věnovat tomu několik řádek. Vesměs se jedná o postřehy získané u Vás chovatelů – a je tedy na Vás jak s nimi naložíte.

V chovech masných stád, ale i při užitkovém křížení je často rozhodujícím faktorem úspěchu snadné telení. Toto je dáno geneticky - výběrem plemena, původem a vývinem plemene a také způsobem krmení v poslední fázi březosti.

Na farmě firmy AGRO Březová s.r.o. jsme se setkali se zajímavým přístupem k této otázce. Jak nám řekl p. Valíček – zootechnik a spoludávající firma, chovají cca 300 ks nedojených krav plemen masný simental a piemont a v minulosti měli několik případů těžších porodů. Nyní problémy vyřešili restrikcí krmení u krav a jalovic v poslední fázi březosti (cca 2 měsíce před otelením), kdy zvířatům předkládají 3 týdne (po, st, pá) pouze seno a to tak aby se všechna zvířata dostala najednou ke krmnému stolu. V ostatních dnech nekrmí a zvířata udržují v mírném nedostatku. Ad libitně jsou krmeny minerální lizy. Po otelení pak zvířata přechází na normální krmení. Výsledkem je snížení spotřeby krmiva a úplná absence těžkých porodů. V případě zájmu je kontakt k dispozici.

Ing. Pavel Káčer,
masny.skot@atlas.cz

GENETICKÁ SELEKCE NA DLOUHOVĚKOST

Dlouhověkost mléčného skotu má majoritní vliv na ekonomiku celého podniku. Důvody vyřazování zvířat jsou vesměs svalovány na tzv. „nechtěný výběr“. Pro genetickou selekci růstu dlouhověkosti je nutné eliminovat procento nechtěného výběru a zvyšovat podíl výběru úmyslného.

Jeden z problémů při selekci na dlouhověkost spočívá v tom, že býk, u jehož dcer již můžeme stanovit délku produkčního života, je příliš starý. V Kanadě se snažili publikovat výsledky býků jako kombinace hodnocení přežitých dcer s další hodnotou, která je časnou predikcí počtem přežitých dcer bázovanou na rozmanité selekční znaky. Tyto publikované výsledky nazvali „Stádový život“, dané hodnoty odrážely dodatečný počet laktací, kterých by mohly jejich dcery dosáhnout. Pro jednoduchost, průměrný býk je fixován k libovolné hodnotě 3. laktace, která zůstává konstantní jako genetický pokrok pro dlouhověkost. Výsledky jsou rozdílné mezi býky nebo relativně k průměrnému býkovi tak, že očekávání delšího funkčního stádového života je dosaženo býky s hodnotou vyšší než 3. Rozsah hodnot u holštýnského skotu je u nejhorsích býků roven 2,25, u nejlepších býků 3,5. To znamená, že maximální genetická diference mezi býky pro výraznou dlouhověkost může být zostřena redukcí negativní selekce pro důvody jiné než je nižší produkce, zisk může činit jednu a čtvrt laktace.

Publikované hodnoty „stádového života“ jsou kombinací přežitých dcer a nepřímé míry dlouhověkosti bázované na typové znaky. Přímá přežitelnost je měřena

jako poměr dcer, které zdárně přešly přes první laktaci k druhé, z druhé do třetí, z třetí do čtvrté. Nepřímý „stádový život“ je odhadován jako funkce hodnot býka pro mléčnou žlázu (57%), paznehty a končetiny (29%), zád' (7%) a kapacitu (7%). Jakmile jsou všechny dcery býka na první laktaci, publikované hodnoty jsou kombinací průměrné přežitelnosti rodičů býka, o významnosti 30%, a jeho nepřímé hodnoty znaků, mající váhu 70%. Jakmile dcery býků ukončí každou další laktaci a máme více informací o skutečné přežitelnosti jeho dcer, podíl nepřímých hodnot stádového života se zmenší. Pro aktivní AI plemeníky mající tisíce produkčních dcer, publikované hodnoty jsou bázovány na 75% skutečné přežitelnosti a 25% z nepřímých hodnot.

Vztah mezi hodnotami „stádového života“ a genetickými hodnotami pro ostatní znaky může být hodnocen kalkulací korelace mezi výsledky jednotlivých býků. Od nedávno prověřených býků obdržíme hodnoty, které jsou více bázovány na nepřímé hodnoty (typové znaky), než u starších býků, kteří mají větší důraz kladený na aktuálně žijící (přežité) dcery, korelace pak může být srovnávána přes tyto skupiny býků prezentované v tab.1.

Tabulka č.1: Korelace mezi hodnotami „Stádového života“ a ostatními znaky.

Znak	Nedávno prověřeni býci s dcerami na prvních laktacích	Býci s dcerami po ukončené třetí laktaci
mléko	+0,10	+0,14
tuk	+0,03	+0,12
bílkovina	+0,04	+0,16
konstituce	+0,78	+0,53
kapacita	+0,25	+0,05
končetiny	+0,57	+0,36
mléčná žláza	+0,76	+0,56
somatické buňky	-0,20 (žádoucí)	-0,41 (žádoucí)
dojitelnost	+0,14	+0,15
snadnost porodů	-0,06	-0,05
maternální efekt	-0,02	-0,18
LPI	+0,57	+0,14
TEV (cel.ekon.hod.)	+0,38	+0,14

Ačkoli hodnoty v tab. 1 nejsou moc vysoké, zdá se být málo pozitivní vývoj mezi hodnotami „stádového života“ a přírůstkových, výnosových znaků. To znamená, že genetické hodnocení modelu je neschopné přemístit veškeré efekty růstu produkční dlouhověkosti, když kalkulujeme s hodnotami „Stádového života“.

... z chovu SKOTU

Silný vztah hodnot „Stádového života“ a typových znaků u nedávno prověřených býků je nadějí, že hodnoty býků pro typové znaky mohou sloužit jako nepřímé měřítko dlouhověkosti, pokud informace o přežitých dcerách nejsou dosažitelné. Pro skupinu starších býků hodnota „Stádového života“ především odráží skutečnou přežitelnost, jelikož již mají dcery, které ukončily třetí laktace. Vyšší korelace existuje u pozitivního hodnocení kvality vemene, paznehtů a končetin pro redukci nechtěného výběru.

Skóre pro somatické buňky ukazuje zajímavý vliv na dlouhověkost v obou skupinách býků, podobně jako

na dojitelnost. Obtížnost porodů většinou neměla vztah s hodnotami „Stádového života“.

Zajímavý je také vztah dlouhověkosti a indexů LPI a TEV. I tyto indexy obsahují nepřímé hodnocení „Stádového života“ a mají tedy stejné měřítko pro růst dlouhověkosti a tím je právě redukce nechtěného výběru.

Kanadské genetika bude pokračovat v selekci dlouhověkosti prostřednictvím programu MACE. Můžeme očekávat úpravu LPI vzorce v roce 2001, která bude týkat začlenění hodnot „Stádového života“ jako přímé měřítko dlouhověkosti.

Holstein Journal, leden 2001
přeložila ing. Lucie Rulfová, Lucie.rulfova@volny.cz

POČÍTÁTE DO BUDOUCNA S DOJÍCÍM ROBOTEM?

I přes vysokou cenu, úspěch v Evropě otevírá cestu dojícím automatům na farmy v USA. Zřejmě již letos bude na dalších amerických farmách nahrazena lidská práce dojícím robotem. Jak vlastně pracuje? Budou ho krávy používat? Vráť se do něj vložené peníze? Koupí ho někdo? Američtí farmáři kladou tyto a mnoho dalších otázek na adresu této technické novinky. Zkušenosti farmářů ze západní Evropy, kde jsou stáda početně srovnatelná s americkým středozápadem, však hovoří jednoznačně ve prospěch použití robotu i v USA.

Myšlenka tohoto zařízení není zas tak nová, vždyť první robot se používá v Evropě už od roku 1992. Osm společností má ve svém programu dojící roboty. Jsou to Bou–Matic, De-Laval, Fullwood, Galaxy, Lely, Liberty a Wefalia-Surge. Roboty se montují ve dvou kategoriích: „one-box“ nasazovací rameno obsluhuje jen jednu dojící jednotku a „multiple box“, nasazovací rameno obsluhuje až čtyři jednotky. Po vstupu na americký trh se cena „one-box“ systému pohybuje mezi 150 000 až 170 000 USD. Druhý systém stojí přibližně stejně pro jedno stání, každé další však přijde „jen“ na 55 000 – 60 000 USD.

Na vysokých nákladech se hlavně podílí počítačové vybavení, software a automatická dojící

jednotka. Systém obsahuje automatickou identifikaci krav, krmné zařízení, milk meter, jednotku schopnou dojit každý struk zvlášť, senzor zjišťující vodivost mléka a váhu, která zaregistruje hmotnost krav při každém dojení.

I přes svou cenu bude dojící robot brzy vítanou pomocí na farmách Wisconsinu, Minnesoty a ostatních tradičních „mléčných“ států. Důkladnost, pohodlí, komfort zvířat a zlepšení kvality života chovatele je klíčem k prodeji těchto robotů. Hlavní efekt při prodeji stroje kladou dealéři na osobní přítomnost chovatele při předvedení dojení robotem. Pro mnohé farmáře je to fascinující zážitek.

Základní poznatky při použití robotu:

Návštěvou na 11 farmách ve 4 zemích, při počtu zvířat mezi 50–150 dojících krav bylo zjištěno, že:

- zvyšování nádoje u stejného počtu krav větší četností dojení otevírá možnost pro chovatele ve státech s mléčnou kvótou,
- existuje možnost zachování stejné produkce mléka při snížení nákladů na krmení (zlepšením managementu),
- farmář není tolik vázán na dojení, má více času na řízení farmy a ušetří na problematické nájemné pracovní síle.

Momentálně pracují ve Wisconsinu dvě jednotky a další tři se montují. V Kanadě pracuje 22 jednotek. Největší farma, kde se používá těchto robotů, má 600 ks dojnic a je v Holandsku. Další stáj o kapacitě 500 ks se plánuje v Izraeli, bude tu dojit 8 robotů.

V jedné stáji je stáj o kapacitě 1000 ks ve Virginii a podle slov ředitele Lely Industries (největšího producenta

dojicích robotů), obrátili se na něj kalifornští farmáři a dojednaná je stáj o kapacitě 3000 dojnic, obsluhovaných 45 roboty.

Momentálně byl již prodán dojící robot Lely Astronaut se sériovým číslem 1000 a to v Německu, kapacita jednotky je při běžném provozu cca 60 ks, při skvělém řízení pohybu zvířat až 84 ks krav.

Hoard's Dairyman 1/2001
přeložil ing. Lumír Dvorský, genoservisfm@iol.cz

... z chovu SKOTU

NEPONECHÁVEJTE VÝSLEDKY REPRODUKCE NÁHODĚ

Je téměř módní záležitostí hledat problémy v reprodukci jen a jen ve výživě. Řada chovatelů očekává od firem, které vyrábějí doplňky ve výživě, jakýsi "elixír plodnosti", který pokud namíchají do krmné dávky, vyřeší veškeré reprodukční problémy. Bohužel žádný takový elixír neexistuje. Nechci zlehčovat význam výživy, protože ta hraje v plodnosti obrovskou úlohu, ale minimálně stejnou roli mají osoby, které se podílejí na managementu stáda.

Co je vlastně management? Management je systém teoretických a praktických řídicích znalostí, dovedností a činností, které vykonává řídicí pracovník. Tento systém zahrnuje plánování, organizování, řízení a kontrolu. Jestliže kterákoliv z těchto součástí nefunguje,

nefunguje celý systém. V tomto článku bych se chtěl věnovat managementu reprodukce z pohledu práce se zvířaty, protože si myslím, že tato oblast je na rozdíl od výživy poměrně opomíjena.

Ekonomické zamyšlení

O tom, že stále platí již téměř okřídlené heslo "Bez reprodukce není produkce", vás může přesvědčit vyhodnocení 1465 ukončených laktací ve 23 stájích 15ti podniků uvedené v tabulce č.1.

Tabulka č.1: Užítkovost dojníc v závislosti na délce servis periody

Délka SP (dny)	počet ks	průměrná délka SP (dny)	prům. insem. index	prům. délka laktace (dny)	užitkovost za celou laktaci (kg)	užitk. za norm. lakt. (kg)	užitk. na 1 den mezidobí (kg)	přepočtená užítkovost za 1 rok (kg)*
do 110	767	75,2	1,37	293	6780	6719	19,1	6972
nad 110	698	176,2	2,97	363	7802	7003	17,1	6242

*užitkovost na 1 den mezidobí x 365 dní

Pravděpodobně nejdůležitějším ekonomickým ukazatelem v hodnocení reprodukce zůstává délka servis periody a potažmo délka mezidobí. Z tabulky vyplývá, že dojnice s délkou servis periody (SP) nad 110 dní vyprodukovaly o 284 kg mléka za normovanou a dokonce o 1022 kg mléka více za celou laktaci více než dojnice s SP do 110 dní, ale pokud užítkovost přepočítáme na předpokládanou délku mezidobí,

zjistíme, že krávy s delší SP nadoklady za kalendářní rok o 730 kg mléka méně. Insemináčn index (II) je u krav s delší SP o 1,6 vyšší, ale protože II nezohledňuje případné reinseminace, neudává přesnou spotřebu insemináčn dávek na zabřezlou dojnici. V praxi jsem se setkal s podniky, které měly skutečnou spotřebu insemináčn dávek na zabřezlou dojnici až o 1,3 vyšší než udával jejich II z důvodu velkého procenta reinseminací.

Tabulka č.2: Délka servis periody v závislosti na užítkovosti za normovanou laktaci

Užitkovost za norm. lakt. (kg)	počet ks	průměrná délka SP (dny)	prům. insem. index	prům. délka laktace (dny)	užitkovost za celou laktaci (kg)	užitk. za normovanou lakt. (kg)	užitk. na 1 den mezidobí (kg)	přepočtená užítkovost za 1 rok (kg)*
do 7000	839	115,3	1,97	314	6022	5760	15,2	5548
nad 7000	626	134,1	2,35	342	8936	8321	21,6	7884

Jestliže se podíváme do tabulky 2, budeme muset výše uvedené heslo mírně upravit asi do tohoto znění: "Bez reprodukce není produkce, ale bez vysoké produkce se ani dobrá reprodukce nevyplatí". Když stejný soubor dat jako v první tabulce rozdělíme podle užítkovosti, vidíme, že zvířata s užítkovostí nad 7000 kg za normovanou laktaci měly sice SP o téměř jeden celý

pohlavní cyklus delší, ale přesto produkují denně o 6,4 kg mléka více. Za kalendářní rok je to 2336 kg mléka, což představuje přínos v tržbách 17753 Kč na 1 kus. I kdyby nás každý litr vyprodukovaný navíc stál v nákladech 7 Kč, představuje to roční přínos 1401 Kč na 1 kus a v pětisetlávém stádě to představuje 700 500 Kč za rok.

... z chovu SKOTU

Tělesná kondice

Hodnocení tělesné kondice (TK) je důležitým nástrojem managementu a její sledování by se mělo stát rutinní záležitostí. Hodnocení kondice by se mělo provádět vždy pokud se individuálně pracuje se zvířetem (otelení, poporodní kontrola, inseminace, vyšetření březosti, přesuny mezi skupinami) a jednotlivá hodnocení zaznamenávat pro porovnání s předchozími výsledky. V menších chovech je vhodné jednou měsíčně zhodnotit všechna zvířata.

S úpravou kondice je nejlépe začít v druhé polovině laktace, kdy je možno vhodnou úpravou krmné

dávky nebo přesunem zvířete do jiné skupiny zajistit, že se zvířata budou telit v optimální kondici 3,25 - 3,75 bodu na pětibodové stupnici. Zvířata, která se budou telit v kondici nižší než 3 body, nedosáhnou z důvodu nedostatečných rezerv svého produkčního potenciálu. Zvířata telící se v nadměrné kondici budou mít nízký příjem sušiny a v důsledku toho ketózu a větší pravděpodobnost posunutí slezu. U těchto zvířat se nevyhneme nadměrné ztrátě kondice, která nepříznivě ovlivňuje výsledky reprodukce (viz. tabulka 3).

Tabulka č.3: Vliv ztráty tělesné kondice po otelení na ukazatele reprodukce

	Ztráta tělesné kondice po otelení		
	do 0,5 bodu	0,5 - 1 bod	více než 1 bod
dny do 1. ovulace	27	31	42
dny do 1. říje	48	41	62
dny do 1. inseminace	68	67	79
březost po 1. ins. (%)	65	53	17

Zdroj: Butler a Smith, Journal of Dairy Science, březen 1989

Sledování krav po otelení

Po otelení krávy vyžadují stálou pozornost, péči a sledování. Kritických je prvních deset dní laktace. U zvířat je vhodné denně monitorovat tělesnou teplotu, chování při příjmu krmiva a případně přítomnost ketolátek v moči. Podle zahraničních zkušeností se zvýšená teplota objevuje často 1 - 2 dny před začátkem klinické metritidy.

Za zvýšenou je považována teplota 39,5°C. U těchto zvířat se využívají uterotonika (oxytocin, oxymetrin), antipyretika, antibiotika a zdroje energie (propylenglykol) a vápníku (kalciové gely) po dobu minimálně tří dnů. U zvířat, která jsou bez teplot, ale

zaostávají v příjmu krmiva se využívají zdroje energie a vápníku, glukokortikoidy a provádí se kontrola na dislokaci slezu.

Bylo zjištěno, že za normálních okolností má problémy po porodu asi 20% zvířat a tento podíl se může zvýšit až na 50% při větším stresovém zatížení (letní horka).

Úkolem výše uvedených opatření je zabezpečit rychlou involuci dělohy, podpořit příjem sušiny, zkrátit období negativní energetické bilance a zmenšit ztráty TK. Bezproblémové absolvování poporodního období je základním předpokladem dobrého zabřezávání.

Detekce říje

Primárním a jediným spolehlivým příznakem říje je tzv. stádium ochoty, to znamená, že říjící zvíře stojí při vzeskoku ostatních zvířat. Všechny ostatní sekundární příznaky (skákání, výtok hlenu, zarudlý a naběhlý ochod atd.) nám pouze signalizují, že je třeba věnovat těmto zvířatům zvýšenou pozornost. Pokud zapouštíte zvířata podle sekundárních příznaků, je část zvířat zapouštěna mimo optimální fázi říje.

Základním cílem by mělo být sledování zvířat minimálně třikrát denně, vždy po dobu minimálně 30 minut, aby bylo u většiny zvířat detekováno stádium ochoty. Pokud kráva stojí při vzeskoku druhého zvířete, je třeba počkat s inseminací ještě 8 - 12 h. Protože většinou nejsme schopni přesně určit, kdy stádium ochoty začalo, doporučuje se v praxi počkat s inseminací 4 - 8 hodin. Pro správné načasování inseminace je vhodné zabezpečit inseminační službu dvakrát denně.

Jakou máme šanci najít krávu ve stádiu ochoty? Podle výzkumů ve Virginii na sebe kráva nechá skočit během říje v průměru 8,5 krát. Průměrný čas od prvního do posledního vzeskoku během říje je 7,1 h. Průměrné trvání jednoho vzeskoku je 4 sekundy. Dá se tedy říci, že vaše průměrná šance najít krávu v říji je zhruba 34 sekund během sedmihodinové periody každých 21 dní. Počet vzeskoků se pohybuje mezi 6 -13 a je závislý na povrchu podlahy a počtu krav v říji v daném dni.

Ve vazném ustájení je situace ještě složitější, lze totiž jen velmi těžko určit stádium ochoty a proto je část inseminací prováděna naslepo a proto bývají výsledky reprodukce většinou horší. O této situaci vypovídá i tabulka 4, kde byl soubor krav analyzován podle systému ustájení. Malý počet zvířat z vazného ustájení ale může v tomto případě poněkud zkreslit výsledky tohoto souboru. Existuje však možnost jak zlepšit výsledky reprodukce, zejména SP, i bez řádné detekce říje.

... z chovu SKOTU

Tabulka č.4: Odhad procenta vyhledaných říjí podle délky interinseminálního intervalu

Typ ustáj.	počet ks	prům. délka SP (dny)	prům. insem. index	prům. délka lak.(dny)	užitkovost za celou laktaci (kg)	užitkovost za normovanou lakt. (kg)	užitkovost na 1 den mezidobí (kg)	přepočít na užitkovost za 1 rok (kg)
vazné	136	138,9	2,38	329	6346	5894	15,1	5512
volné	1329	121,7	2,35	326	7361	6953	18,3	6680

Synchronizace ovulace

Pokud nejste spokojeni s výsledky reprodukce ve vašem chovu, můžete využít synchronizaci ovulace jako srovnávací metodu nebo ji trvale zahrnout do vašeho reprodukčního programu.

Systém zahrnuje dvě aplikace GnRH a jednu injekci PGF₂alfa. První injekce GnRH většinou v pondělí zabezpečí ovulaci přítomných větších folikulů, případně folikulárních cyst. Na vaječniku se rozvíjí nové žluté tělíčko a nová vlna rostoucích folikulů. Za sedm dní je žluté tělíčko dostatečně rozvinuté, aby injekce prostaglandinů způsobila jeho regresi (další pondělí). Za 48 hodin (středa) další injekce GnRH způsobí ovulaci dominantních folikulů a 16 - 20 hodin po aplikaci GnRH se všechny krávy bez ohledu na příznaky říje zapustí.

Tento systém zabezpečí, že asi 85% krav, které jsou inseminovány, je v tomto období v optimální fázi říje. Pokud v průběhu programu objeví zvířata, které mají

primární příznaky říje (stádium ochoty), je třeba je inseminovat a dále u nich v programu nepokračovat.

Pokud se tento systém využívá v chovu s dobrou detekcí říje, většinou nedojde ke zlepšení zabřezávání po první inseminaci, ale i v dobře řízených chovech může dojít k výraznému zkrácení SP. V pokusu provedeném v USA na farmě o 333 kusech bylo zjištěno, že zabřezávání po první inseminaci bylo u pokusné i kontrolní skupiny stejné (40%), ale u zvířat synchronizovaných se zkrátila SP o 23 dní (98 vs. 121).

V českých chovech tento systém potvrzuje výsledky březosti po první inseminaci, vyhodnocení vlivu na délku SP zatím nebylo provedeno. Poslední zjištění potvrzují, že v chovech s velmi nízkým zabřezáváním po 1. inseminaci (pod 30%) může dojít ke zvýšení zabřezávání o 15 - 20%.

Synchronizaci ovulace nelze doporučit u jalovic, kde jsou podstatně horší výsledky zatím z neznámých důvodů.

Analýza problémů v reprodukci

Pokud chcete identifikovat konkrétní příčiny neuspokojivých výsledků reprodukce ve vlastním chovu je třeba provést důkladnou analýzu. Je vhodné vycházet ze sestavy reprodukční analýzy, kterou by si měl chovatel pokud ji nedostává vyžádat od insemináční služby.

Charakteristika chovů s chybami v detekci říje

- interval mezi inseminacemi pod 17 dní je vyšší než 10%
- interval mezi inseminacemi 25 - 35 dní je vyšší než 10 - 15%
- počet reinseminovaných krav během tří dnů po inseminaci je vyšší než 5%

Charakteristika chovů s nedetekovanými říjemi

- velmi málo říjí je detekováno a zaznamenáno před první inseminací
- pokud se začíná zapouštět od 50 dne a interval je delší než 70 dní
- průměrný interval mezi inseminacemi (interinseminální interval) je delší než 30 dní

Cíle v detekci říje

- u 85% krav je detekována říje do 60 dnů po porodu interval do 75 dnů
- 60% intervalů mezi inseminacemi 18 - 24 dní
- alespoň 70% detekovaných říjí

V tabulce 5 je uvedeno, jak můžete podle interinseminálního intervalu stanovit procento vyhledaných říjí.

Tabulka č.5: Odhad procenta vyhledaných říjí podle délky interinseminálního intervalu

Interinsem. interval (dny)	procento detekovaných říjí
25	84
30	70
35	60
40	53
45	47
50	42
55	38
60	35

Závěrem je možno poznamenat, že jen důkladná a pravidelná analýza chovu po stránce výživy, reprodukce, mastitid a dosahované produkce může odhalit potencionální oblast problémů a jen systematická práce v chovu může přinášet požadované výsledky.

Ing. Antonín Lopatař, lopatar@ji.cz

BIOTIN ZVYŠUJE PRODUKCI MLÉKA

Nejnovější výzkumy prokázaly, že krávy přijímající zvýšené dávky biotinu (vitamínu H) mohou denně produkovat až o 2,7 kg (6 liber) mléka více.

Přidávání biotinu do krmné dávky dojníc se stále více dostává do běžné praxe. Podle Billa Weisse, výživáře na Univerzitě ve státě státu Ohio, farmáři se stále více dotazují na možnost využití biotinu v jejich stádech. Z častých telefonátů usuzuje Bill i ostatní výživáři, že zájem chovatelů je způsoben hlavně snahou zlepšit zdravotní stav paznehtů, ale i nově se objevují snahy o přímé zvýšení produkce.

Zvyšování mléčné produkce

Předchozí studie dokázaly že přidání biotinu do TMR v dávce 20 mg na krávu a den zlepšuje zdravotní stav paznehtů. Nyní se prokazuje vliv i na produkci mléka.

V roce 1999 se na provozních zkouškách Univerzity ve státě Washington prokázalo, že krávy krmené dávkou s vyšším obsahem biotinu produkovaly o 876 kg mléka za 305 dní laktace více, než jejich nepříkrmované vrstevnice.

Také dřívější pokusy na Univerzitě v Ohiu dokázaly jednoznačné zvýšení užitkovosti u prvotetek krmených TMR s vyšším obsahem biotinu v porovnání s vrstevnicemi krmenými klasickou dávkou. Užitkovost těchto zvířat vzrostla o 319 kg za laktaci. „V těchto studiích však nemůžeme zjistit, zda k zvýšení užitkovosti

přispěl lepší zdravotní stav paznehtů nebo přímý vliv biotinu na produkci mléka,“ říká Weiss.

S ohledem na předchozí pokusy provedli Weiss a Craig pokus ve kterém sledovali vliv přidaného biotinu na produkci mléka. Pokus byl prováděn na 45 ks holštýnských krav, které byly krmeny dávkou s 0 mg, 10 mg a 20 mg biotinu na zvíře a den a to 14 dní před a 100 dní po otelení. Krávy krmené denně 20 mg přídatku s biotinem produkovaly o 2,7 kg mléka/den více než nepříkrmované krávy, a o 1,9 kg více než krávy příkrmované 10 mg biotinu. Procento proteinu přitom zůstalo na stejné úrovni. Tučnost se snižovala (viz. tabulka). Efekt v mléčné produkci byl sledován v prvních 100 dnech laktace a potvrdil, že největší efekt má podávání biotinu právě na začátku laktace.

Vysvětlit toto zvýšení užitkovosti se snaží i Will Seymour z firmy Roche Vitamins a to na metabolismu biotinu v organismu krávy. Biotin je začleněn do skupiny vitamínů B. Tak jako ostatní B vitamíny může být syntetizován v bachoru a použit pro řadu funkcí, jako je např. tvorba paznehtní rohoviny, nebo podstatná účast biotinu v některých metabolických procesech důležitých pro tvorbu mléka. Tak, jak se zvyšují dávky jádra, klesá syntéza biotinu až na 50%, což způsobuje deficit tohoto vitamínu. To může také vysvětlovat nárůst produkce při dodání biotinu do krmné dávky.

Tabulka: Přidávání biotinu do KD v mg/den

Biotin (mg/den)	0	10	20
příjem sušiny (kg/den)	19,38	19,79	19,88
užitkovost (kg/den)	36,80	37,80	39,60
% tuku	3,63	3,50	3,45
kg tuku/den	1,31	1,27	1,31
% bílkoviny	3,03	3,05	3,01
kg bílkoviny/den	1,09	1,13	1,18

Nová role biotinu?

I když je ještě brzo tvrdit, že příkrmění biotinem je stoprocentním receptem na zvýšení užitkovost, ekonomické ukazatele hovoří zcela jasně. Např. kráva produkující o 2,7 kg (6 liber) mléka denně více díky biotinu, při ceně mléka 10 USD (100 liber mléka) 10 centů výdajů na biotin/ks/den nám přinese zisk 50-ti centů na krávu a den. Tento efekt se však může dostavit jen při maximálním pokrytí všech důležitých potřeb zvířat (výživa, ustájení atd.)

Překračování max. dávky 20 mg/den dosud nebylo sledováno a ani se nedoporučuje.

DALŠÍ KROK KE ZLEPŠENÍ VÝSLEDKŮ V INSEMINACI PRASAT

Snahou a.s. Genoservis je produkovat inseminační dávky v co nejvyšší kvalitě a tím dát chovateli první a jeden z rozhodujících předpokladů k dosažení dobrých výsledků v chovu prasat. Předběžné výsledky za rok 2000 ukazují, že v regionu severní Moravy bylo dosaženo odchovu 19 selat na prasnici (počítáno z RCH a UCH) s variabilitou od 14 do 24 selat. Oproti roku 1999 to představuje nárůst o 0,4 selate na prasnici a rok.

Na jedné straně nás sice může těšit nárůst dosažených výsledků oproti předchozím rokům, ale stále tento výsledek neodpovídá našim představám o počtu odchovaných selat. Moje představa je dosáhnout průměrného odchovu přes 20 odchovaných selat v regionu severní Moravy.

Jedním z hlavních spolurozhodujících faktorů působících na kvalitu inseminačních dávek je druh použitého ředidla a způsob ředění. Z tohoto pohledu se snažíme věnovat jednotlivým ejakulátům maximální pozornost. I přesto pracují chovatelé v průběhu týdne se semenem o různé kvalitě. Relativně nejhorším semenem se inseminuje v pondělí dopoledne, kdy se používají páteční inseminační dávky. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli dát chovatelům možnost nechat si páteční inseminační dávky ošetřit kvalitnějším ředidlem androhepového typu. Tento typ ředidla obsahuje látky - pufry, které chrání buněčné membrány spermií a tím prodlužují jejich oplozovací schopnost. U spermií, které jsou uchovávány v nevhodných podmínkách (teplota + ředidlo) klesá jejich biologická hodnota. Takové spermie buď nejsou oplození schopné a nebo tvoří biologicky neplnohodnotné zárodky, které později odumírají a taková prasnice se buď přebíhá mimo 21-denní cyklus a nebo má málo početný vrh.

Námi nabízené ředidlo vykazuje přežitelnost po 5 dnech 65-70% a pokles aktivity za 120 minut termorezistentního testu nepřesahuje 10% oproti výchozím hodnotám. Právě výsledky termorezistentního testu nám nej přesněji vypovídají o biologické kvalitě a oplozovací schopnosti spermií, tzn. že tyto spermie si uchovávají po dlouhou dobu v pohlavních orgánech prasnice svoji dobrou motilitu a biologickou hodnotu.

Je samozřejmé, že pouze samotné ředidlo nevyřeší problémy v reprodukci prasat, ale dává nám dobrý základ k dosažení co nejlepších výsledků v dané oblasti chovu prasat. Dále je už pak na chovateli jestli se rozhodne využít této možnosti a investuje finanční prostředky do takto ošetřených inseminačních dávek. Použití chemikálie sice částečně zvedají cenu ředidla kančího semene, ale podstatně více zvyšují kvalitu a dobu použitelnosti inseminační dávky a tím potažmo snižují počet prasníc s málopočetnými vrhy a přebíhání prasníc z důvodu ranné embryonální mortality. Na druhou stranu však navýšení ceny vlivem nového ředidla zdaleka nedosahuje navýšení jako při použití ředidel zahraniční výroby. Vaše případné dotazy vám zodpovím osobně na tel 0602-748 676 a nebo Ing. Emil Bazala tel. 0602-515 088.

Tento krok je pouze jedním z mnoha, které ještě musíme společně s chovateli udělat abychom zlomili hranici 20 selat na prasnici a rok. Ani tím však práce v oblasti reprodukce prasat neskončí. Potencionální schopnost prasníc je totiž někde okolo 25-30 selat a musíme udělat vše abychom tohoto potenciálu v daných podmínkách využili co nejvíc a tím obstáli v tvrdém konkurenčním prostředí. Zjednodušeně řečeno - základem dobré ekonomiky chovu je v prvé řadě narodit maximum selat od minima prasníc a tím naplnit podstatu reprodukce prasat.

Ing. Jiří Aust
grygov.isk@atlas.cz

... z chovu PRASAT

ÚROVEŇ ŠLECHTITELSKÉ PRÁCE NA SEVERNÍ MORAVĚ

Jsme schopni obstát při aparativním zpeněžení jatečných půlek? Jaké jsou reprodukční schopnosti zvířat pocházející z našich šlechtitelských chovů? Do jaké míry jsme schopni manifestovat úroveň genofondu v podmínkách výroby vepřového masa? To jsou otázky, které si kladou šlechtitelé oprávněné organizace Genoservis a.s. a společně s chovateli hledají cesty jak je naplňovat.

S ročním odstupem musím konstatovat, že populace zvířat zapojená do intenzivní šlechtitelské práce na úrovni nukleových šlechtitelských chovů se posouvá k hranicím, které budou z fyziologických hledisek limitovat produkční schopnosti zvířat. Tím však v žádném případě nechceme říct, že se tato populace na danou hranici již dostala. V současné době dochází k zařazení nových prvků ve šlechtění reprodukčních schopností zvířat. Část populace pohybující se v 5% plemenné hodnoty za reprodukci je zařazena do tvorby superplodných linií. Zde jsou zvířata podle speciální metodiky hodnocena podle počtu narozených selat ve vrhu, hmotnosti selat, mateřských vlastností, počtu struků a estrogenového receptoru a zařazena do individuálních přípařovacích plánů. Dávají základ liniím, jejichž reprodukční schopnosti se budou dále rozšiřovat

nejen na úrovni šlechtitelských chovů, ale přes sféru rozmnožovacích chovů až do produkční oblasti. S radostí musím konstatovat, že chovy šlechtící plemeno Bu Milotický hospodář (v současnosti nejlepší chov České republiky) a chov Vyoral Miroslav šlechtící plemeno La (celé stádo zařazeno do této superplodné kategorie) stojí u zrodu tohoto procesu a jejich plemenné hodnoty úzce korespondují s fenotypovými hodnotami těchto znaků.

Potěšující je skutečnost, že s vynikajícími parametry reprodukce nedošlo ke snížení produkčních ukazatelů (procento LS, přírůstky – celoživotní a testační), jak máme možnost v mnoha případech vidět. Proto si dovoluji vás seznámit s plemennými hodnotami jednotlivých chovů a na ně navazujících fenotypových hodnot jednotlivých znaků (tab.1).

Tab.1:

A/ Plemenné hodnoty pro nukleové šlechtitelské chovy a plemeno BU

Chov	CPH	TOP	so-CPH	přír.	TOP	HMČ	TOP	repr.	TOP
Milotický hospod.	1074	5	2,0	41,3	15	0,95	30	1,11	5
ZS Bouzov	910	10	1,4	30,5	30	1,13	20	0,82	20
ZP Otice	747	25	0,8	15,7	60	1,26	15	0,64	30
ZP Štěpánov	729	25	0,8	20,5	50	1,06	20	0,63	30
ŠS Český Těšín	699	30	0,7	22,4	45	0,89	35	0,64	30
ČR	644	35	0,5	24,0	45	0,72	50	0,59	35

B/ Plemenné hodnoty pro nukleové šlechtitelské chovy a chovy pro tvorbu superplodných linií.

Chov	CPH	TOP	so-CPH	přír.	TOP	HMČ	TOP	repr.	TOP
Vyoral Miroslav	1694	5	2,2	41,9	35	0,98	20	2,49	1
ZS Bouzov	1207	20	1,0	41,5	35	0,91	25	1,43	20
ČR	1022	30	0,5	37,4	40	0,73	45	1,20	

... z chovu PRASAT

C/ Výsledky reprodukce, vlastní užitkovosti a VJH v ŠCH mateřských plemen za r. 2000

chov	plemeno	pohl	selata *		mezidobí	VU			
			VŠ	ŽV		přirůstek	test	špek	% LS
Školní statek Český Těšín	BU	P	11,6	10,6	163,2	583	826	1,02	59,5
		K				650	964	1,03	60,4
PŠVP V.Albrechtice	BU	P	10,0	9,7	163,7	535	690	0,95	59,8
		K				586	777	0,95	61,0
Bouzovská zemědělská a.s.	BU	P	11,9	11,4	174,3	591	940	0,85	60,4
		K				672	1127	0,83	61,6
ZP Štěpánov, a.s.	BU	P	12,0	11,2	169,1	607	990	0,98	59,5
		K				671	1120	0,97	60,7
ZP Otice, a.s.	BU	P	12,1	11,4	154,9	580	850	0,99	59,6
		K				636	918	0,98	60,9
Milotický hospodář s.r.o.	BU	P	13,0	12,6	165,0	600	992	1,00	59,4
		K				676	1138	0,98	60,5
Genoservis, a.s.	BU	P	11,9	11,2	163,8	587	899	0,98	59,6
		K				662	1065	0,95	60,9
ČR	BU	P	11,7	11,0	166,5	586	881	1,02	59,1
		K				661	1025	0,98	60,6
PŠVP V.Albrechtice	L	P	11,2	11,1	170,4	564	760	0,95	59,7
		K				603	795	0,99	60,0
Bouzovská zemědělská a.s.	L	P	12,4	11,4	175,4	604	981	0,90	59,8
		K				680	1163	0,87	60,9
Vyoral M. Brumovice	L	P	15,2	14,2	169,7	645	1083	0,78	60,9
		K				721	1234	0,92	60,7
ZP Otice, a.s.	L	P	12,1	11,1	164,4	581	840	0,88	60,6
		K				589	811	0,84	60,8
Genoservis, a.s.	L	P	12,6	11,7	171,1	605	965	0,88	60,1
		K				686	1157	0,89	60,8
ČR	L	P	11,7	10,9	169,6	597	928	0,95	59,8
		K				669	1067	0,93	61,0

Pokud bychom si po přechtění dosahovaných parametrů měli odpovědět na již položené otázky, musíme konstatovat, že současný genofond co se reprodukčních a produkčních parametrů snese i ten nejkritičtější pohled. Velký kus práce nás však čeká v oblasti vytváření podmínek prostředí, ve kterém tato špičková genetika musí manifestovat svůj potenciál. A pokud se nám toto nepodaří, mrháme vynaloženými prostředky v NŠCH a degradujeme špičkový genetický materiál na úroveň konzumní suroviny.

Ing. Vítek Lubomír
genoservis@atlas.cz

... z chovu PRASAT

VÝŽIVA A ORGANIZACE ODCHOVU PRASNIČEK

Jedním z hlavních faktorů, které ovlivňují ekonomiku chovu, je reprodukce prasnic základního stáda. Je zřejmé, že dobrých výsledků mohou dosahovat jedinci, kteří jsou správně odchováni, a které se úspěšně podaří zařadit do reprodukčního cyklu. Problematika odchovu prasniček a jejich zařazování patří k těm obtížnějším kapitolám chovu prasat. Tento článek přibližuje základní poznatky z knihy „Nutrition of Sows and Bors“.

Anatomicky jsou moderní typy prasniček k reprodukci připraveny ve věku cca 4-5 měsíců. Puberta nastupuje mezi 6-7 měsícem.

Bylo zjištěno, že přísné restriktivní krmění oddaluje nástup puberty, protože všechny somatické buňky rostou pomaleji, obzvláště pak u reprodukčního systému, který má nižší prioritu pro výživu než ostatní tělesné orgány. Mírná restrikce krmění nad 61 kg váhy nemá efekt na věk při pubertě. Když je ale restrikce praktikována do 61 kg a současně následuje ad libitní krmění, má to významný vliv na oddálení nástupu puberty.

Jako velmi důležitý indikátor dospělosti se jeví tělesný tuk. Někteří autoři se domnívají, že minimální úroveň tukové tkáně je nezbytná před dosažením puberty. Na druhé straně byl zjištěn „malý prospěch“ při podnícení většího ukládání tuků během odchovu oproti prasničkám, které byly krmeny adekvátní dietou. Nelze předpokládat, že asociace s krměním jsou záležitostí pouze příjmu energie. Redukce příjmu proteinů a aminokyselin má také vliv na oddálení nástupu puberty.

Flushing před zapuštěním

Výživný statut zvířete má vliv na ovulační odezvu. Jeví se, že flushing je specifikací příjmu energie. Někteří autoři uvádějí, že „flushing“ může stimulovat růst folikulů skrze zvýšenou sekreci LH tím, že efekt je zprostředkován změnou v koncentraci plasmového insulinu a IGF. Toto je podpořeno pozorováním, kdy při podávání exogenního insulinu u prasniček během folikulární fáze došlo ke zvýšení ovulačního poměru a uvolnění LH. Na základě analýzy dat lze říci, že vyšší efekt je při nízké úrovni ovulace. Na druhé straně u

prasniček, které měly vysoký ovulační poměr nedošlo po „flushingu“ k jeho zvýšení, nebo dokonce se snížila ovulační odezva. Přesto efekt „flushingu“ umožňuje prasničkám dosažení jejich genetického potenciálu v ovulačním období, zejména v těch případech, kdy je z různých důvodů potlačen. Načasování a délka „flushingu“ jsou důležité. Zvýšení příjmu energie v periodě menší než 1 cyklus může podpořit zvýšení ovulace, ale pouze pokud tato perioda zvýšeného krmění bezprostředně předchází ovulaci.

Redukce krmění po zapuštění

Ovulační poměr prezentuje reprodukční potenciál zvířat. Ne všechna vajíčka jsou však oplozena a ne všechna oplozená vajíčka přežijí. Bylo zjištěno, že v rané březosti vysoké hladiny krmění snižují přežitelnost embryí. Lze tedy říci, že přestože vysoká úroveň krmění v odchovu a během říje má vliv na zvýšení ovulačního poměru, pokračování v tomto režimu zvýšeného krmění vede ke snížení přežití embryí a tím eliminuje efekt „flushingu“. Experimenty ukazují signifikantní zlepšení přežitelnosti embryí a následné velikosti vrhu, když je provedena restrikce v krmění během prvních 20 až 30 dnů březosti. Kritické období je mezi 3. – 15. dnem po zapuštění. Problém je, že zvířata jsou často ustájena ve

skupině i po zapuštění, které probíhá v rozmezí 7 – 14 dnů. Nastává tedy otázka, kdy začít s redukcí krmění. Když budeme redukovat brzo, nebudou mít všechny prasničky dostatečný „flushing“. Pokud redukujeme pozdě, tak je reálný risk zvýšené embryonální mortality. Poslední pokusy doporučují dávat vitamin A během 2. estrální periody. Bude tak kompenzován risk embryonální mortality z vysoké úrovně krmění po zapuštění. Nejeftektivnější je intramuskulární injekce, ale je možná také aplikace přes krmění.

Doporučení: Zn, B₂ a kyselina listová mohou hrát specifickou roli v ranném vývoji embryí, jejich doplněk do diety může zlepšit jejich přežitelnost.

... z chovu PRASAT

Shrnutí

Závěrem lze říci, že různé úrovně příjmů energie a proteinu, které jsou dostatečné k dosažení dnes akceptovatelných přírůstků nemají vliv na věk, kdy je dosažena puberta (pozn. negativně působí různé restriktce a nevyváženost diet). Oddálení zapuštění až na 2. nebo 3. říjí umožní zvířeti nejen vybudovat tělesné

rezervy, ale také umožní účinně praktikovat „flushing“ ke zvýšení ovulačního poměru. K zajištění maximálního ovulačního poměru a přežití embryí je vhodná následující krmná strategie: poskytnou vysokou úroveň krmení před zapuštěním + následuje nízká hladina krmení nejméně 21 dnů po zapuštění (viz. krmná křivka).

Obsahy živin v dietách pro prasničky

Jestliže jsou prasničky selektovány v cca 60 kg, pak dieta má obsahovat 13,5 MJ SE a 8 g lysinu. Při selekci v cca 100 kg, následná dieta obsahuje: 13,0 –

13,5 MJ SE a 6-7g lysinu (viz. tabulka 1). Dávka krmení: 2,5 – 4 kg dle intenzity růstu, podmínek ustájení a ročního období.

Tabulka 1: Doporučené diety pro nakoupené prasničky

Rozpětí hmot. (kg)	30-60	60-100	100-130
Špek P ₂ (mm)		7-12	12-18
Diety MJ SE*/kg	14,0 (12,0)	13,5 (9,0)	13,0 (6,5-7,0)
(g lysinu/kg)	14,0 (12,0)	13,5 (10,0)	13,0 (6,5-7,0)

*SE = ! Stravitelná energie!

Vápník a fosfor: Hladiny těchto makroprvků by měly být v dietách pro prasničky zvýšeny na 1,0% Ca a 0,8% P k adekvátnímu vývoji končetin a minerálních rezerv.

Biotin: Normální doporučení je 0,30 mg/kg. Chceme-li zlepšit problémy s končetinami a reprodukcí, je dobré zvýšit na 1,0mg/kg.

Kyselina listová: Vhodná hladina je 3-4 mg/kg.

Vitamin E: Je zahrnut do syntézy prostaglandinů a zlepšuje imunitní status. Jeho asociace se selenem je známá a přidání tohoto mikroprvku může mít úsporný efekt na vitamin E. V jednom pokusu: 33 IU vitamínu E zlepšilo velikost vrhu o více než 1 sele. Využitelnost selenu ze Se- kvasnic, obzvláště pokud je aktivní komponent Se-methionin, je 2-3 x větší než u seleničtanu sodného. Proto se doporučuje 0,3 ppm organického Se.

Vitamin A (retinol): Jeden z děložních sekrečních proteinů, které jsou důležité pro vznik a zachování gravidity, stejně jako pro vývoj embryí a plodů, je „retinol-binding protein“. Tento protein je závislý na úrovni dosažitelného vitamínu A. Tudiž vitamin A není pouze esenciální živina, ale také moduluje reprodukci a jiné fyziologické funkce u prasat. Zásobování vitamínem A zlepšuje velikost vrhu. V nedávné studii byl injekčně aplikován vit. A prasničkám před zapuštěním, které byly krmeny 24 (kontrolní skupina) nebo 48 MJ SE/den (skupina „Flushing“). Jak se očekávalo „flushing“ průkazně redukoval přežití embryí. Tento problém byl ale překonán při podání vit. A. Dalším výsledkem vit. A byla vyšší uniformita ve vývoji embryí a větší embrya.

Chrom: Nedávný průzkum ukázal zlepšení ve velikosti vrhu a březosti u prasniček, kterým bylo dodáváno 200 ppb Cr z organických zdrojů.

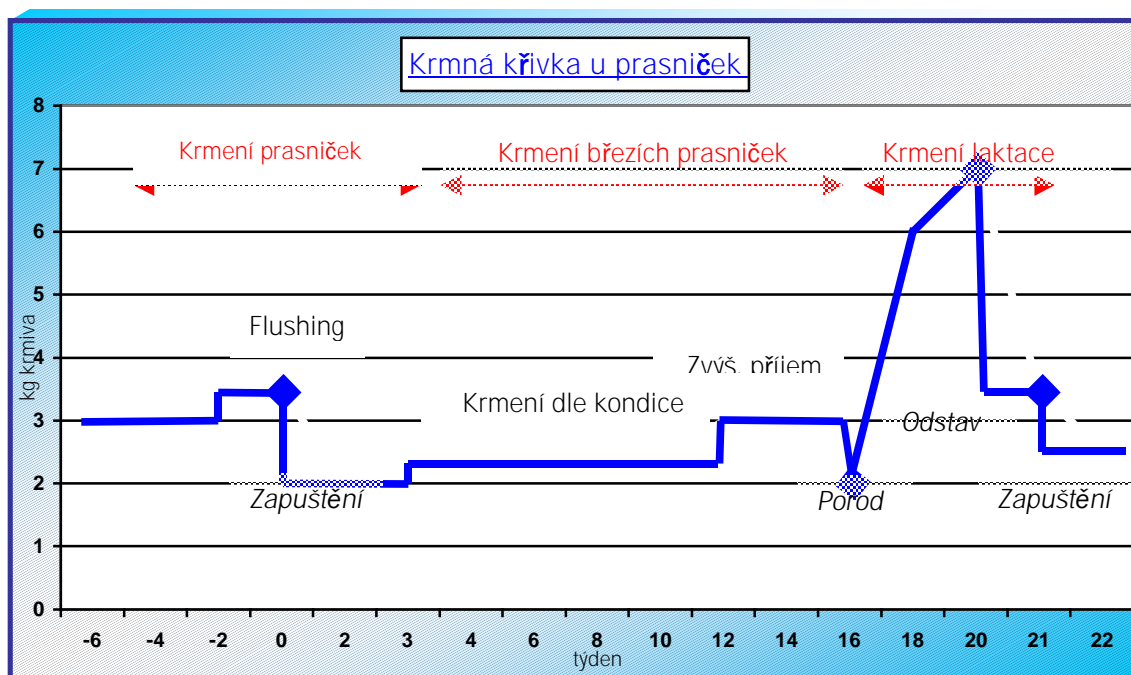
Hlavní doporučení pro krmení a management mladých prasniček

Tělesná kondice prasniček při 1. zapuštění má průkazný vliv na jejich celoživotní užitkovost. Zvířata, která neměla dostatečnou tělesnou kondici při 1. selekci a přemístění na farmu, nedosáhla významných výsledků během sledovaných vrhů. Lepší tělesná kondice = lepší celoživotní užitkovost. Studie zaměřené na reprodukční užitkovosti za 5 vrhů ukazují, že nejlepších výsledků dosáhly prasničky, které měly při 1. zapuštění váhu 125 – 145 kg a výšku špeku P₂ = 18 – 20 mm. Na 5 vrzích byl rozdíl 9 selat. Navíc u prasniček s nižší výškou špeku při selekci byl zjištěn nižší podíl jedinců, kteří přesáhli 4 vrhy.

... z chovu PRASAT

Hlavní doporučení lze shrnout do následujících bodů:

- zapuštět ve: 220 – 230 dnech, 130 – 140 kg, 18 – 20 mm výška špeku, na 2. nebo 3. říji
- chovat prasničky 6 – 8 týdnů před zapuštěním na farmě (aklimatizace)
- krmit 2,5 – 4,0 kg kvalitního krmiva obsahujícího 13,0 – 13,5 MJ SE a 6,0 – 8,0 g lysinu/kg – dle tělesné hmotnosti při selekci a přesunu na farmu
- selektovat prasničky pokud možno ve váze cca 60 kg a krmit speciální dietou pro prasničky: 13,5 MJ SE a 8 g lysinu/kg
- přizpůsobit dietu v závislosti na věku při selekci
- kontrolovat vliv krmení na růst libové tkáně a tuku v těle
- flushing cca 2 týdny před zapuštěním má pozitivní vliv na velikost ovulace
- redukce krmení po zapuštění
- přizpůsobit krmení klimatickým a stájovým podmínkám (Dolní kritická teplota u prasniček je 20 °C. Při snížení teploty pod tuto úroveň musí být zvýšen přísun krmiva o 3,5 % za každý 1 °C pod DKT.)
- poskytnout dostatek čerstvé vody
- zajistit dobrý kontakt s kancí za účelem stimulace – pravidelný a dostatečně dlouhý!
- zapuštět ve vhodné době říje
- poskytnout čisté, suché, komfortní podmínky + hodně světla
- ustát v malých skupinách s „velkým“ prostorem (min. 2m²/kus)
- nemíchat skupiny, které jsou již jednou utvořené na farmě
- zajistit adekvátní ventilaci s nízkým obsahem škodlivých plynů (např. čpavek eliminuje stimulační efekt kance)
- vyvíjet vakcinační a zdravotní taktiku.

dle WH Close a DJA Cole (2000) Nutrition of Sows and Boars
zpracoval Ing. Filip Offenbartl, genoservis.njicin@iol.cz

PRAVIDELNÁ A ÚČINNÁ DEZINFEKCE VÝZNAMNĚ PŘÍSPÍVÁ K UDRŽENÍ DOBRÉHO ZDRAVÍ PRASAT

Podmínkou chovatelského úspěchu všech kategorií chovaných prasat je jejich dobrý zdraví. To se odvíjí od řady faktorů, zejména podmínek chovatelského prostředí (mikroklimatu, úrovně hygieny), nálezové situace daného chovu, způsobu obratu stáda a dalších.

Dobrý a konkurence schopný chovatel klade na úroveň hygieny svého chovu nemalý důraz právě z hlediska nutnosti udržení dobrého zdraví chovaných prasat. Jednou ze základních podmínek pro trvalé udržení dobrého zdraví prasat je pravidelná a účinná dezinfekce ustájovacích prostorů pro všechny kategorie chovaných prasat. Chovatelé v současné době používají řadu dezinfekčních prostředků od různých tuzemských i zahraničních výrobců. Každý chovatel je zpravidla přesvědčen, že používá právě ten nejlepší dezinfekční prostředek, i když ne vždy je tomu tak.

Jedním z vysoce účinných dezinfekčních prostředků pro stájové prostory je BIOCLEAN – dezinfekční koncentrát od výrobce W.W.DIEMER. Tento dezinfekční prostředek má široké spektrum účinnosti proti virusovým, bakteriálním i plísňovým původcům nemocí prasat i ostatních hospodářských zvířat. Přípravek je navíc šetrný k technologickým zařízením ve stájích, k životnímu prostředí, zvířatům i k člověku.

BIOCLEAN – dezinfekční koncentrát je dezinfekční prostředek na bázi kwarterních solí, který je doplněn o další účinné složky-formaldehyd, glyoxal a glutardialdehyd.

- Kombinace více dezinfekčních složek umožňuje dosažení maximální účinnosti na široké spektrum bakterií, virů, plísní a při dlouhodobém používání je bez rizika rezistence mikroorganismů a únavy stájového prostředí.
- Neobsahuje agresivní aktivní chlór.
- Je kapalný, dobře se ředí vodou, používá se studená voda, nepáchne a má nízkou toxicitu na zvířata.
- Používá se i na dezinfekci podestýlky.
- Ve většině případů odpadá nutnost následného plynování formaldehydem.
- Je vhodný pro dezinfekci v chovech prasat, skotu, ovcí, drůbeže.

BIOCLEAN umožňuje provádět spolehlivou dezinfekci při zachování nízkých nákladů na prováděnou dezinfekci. Náklady na dezinfekci se v provozních podmínkách pohybují v rozpětí cca 0,50-1,27 Kč/m². Genoservis, a.s. po ověření jeho účinnosti využívá tento přípravek úspěšně ve svém provozním zařízení Testační stanice kontroly výkrmnosti a jatečné hodnoty prasat v Grygově. Do této stanice se naskladňují prasata z řady chovů Moravy i Čech. Toto neustálé promíchávání prasat z různých chovů zatěžuje stájové prostředí a je zde větší

nebezpečí vzniku onemocnění prasat v důsledku působení různých infekčních původců nemocí. Prováděním pravidelné plošné dezinfekce BIOCLEANEM se daří trvale udržovat relativně dobrý zdravotní stav prasat v tomto zařízení.

Přípravek se využívá ve značném rozsahu i v chovatelsky vyspělých zemích EU i USA.

Často se setkávám v chovech s výtoky z pohlavních orgánů prasnic v různé době po porodu resp. Po inseminaci i připuštění. Mikrobiologická vyšetření těchto výtoků prokazují široké spektrum saprofitických i patogenních bakterií, které se vyskytují ve stájovém prostředí.

V těchto případech se velmi často jedná o zanesení infekce do pochvy a dělohy v období těsně po porodu, případně nižší hygienou při inseminaci i připuštění kancem. To může mít negativní dopad jak na zabřezávání prasnic a přes ranou embryonální mortalitu i na plodnost.

Pravidelná dezinfekce stájových prostor BIOCLEANEM toto riziko významně snižuje a napomáhá mimo zlepšení zdraví i zvýšení výroby selat.

Dalším vynikajícím, ne v pravém smyslu slova dezinfekčním přípravkem je STALOSAN F, vyráběný dánskou firmou STORMOLLEN. Jeho účinek není založen na bázi běžných ostrých dezinfekčních prostředků.

Jedná se o hnědočervený prášek složený z komplexů fosfátů, Ca,Cu a Fe sulfátů, malého množství aktivního chloru, Al – silikátů a dalších. Svými účinky působí inhibičně na rozmnožování a růst mikroorganismů, váže čpavek, sirovodík a další plyny. Působí i na likvidaci larev mouchy domácí. Má vynikající účinky při použití v porodních kotcích prasnic, kde významně snižuje výskyt průjemových onemocnění selat a tím napomáhá ke zvyšování odstavové hmotnosti selat, která může být i o 0,5 kg vyšší oproti selatům bez použití tohoto přípravku. Přípravek je intenzivně využíván zejména při odchovu selat ve všech chovatelsky vyspělých zemích EU a celá řada našich chovatelů jej rovněž dlouhodobě intenzivně využívá. Přípravek je vhodný i po odstavu selat do kotců s pevnou podlahou, zejména při použití v první dny po naskladnění selat.

Genoservis, a.s. dodává oba přípravky chovatelům ze svých inseminačních stanic kanců ihned po telefonické objednávce při rozvozu inseminačních dávek. Návod na použití přípravků je na požádání dodán chovateli.

NA NÁVŠTĚVĚ U NAŠICH PARTNERŮ V BELGII

Dne 12. ledna letošního roku jsme přijali pozvání našich partnerů z firmy VRV na Flanderskou aukci holštýnského skotu. Po dlouhé jízdě Německem a Belgií jsme dorazili do Gentu, kde se na místním výstavišti konala hned následující den vzpomínaná aukce jako součást výstavy AGRIFLORA.

Večer před akcí jsme jednali s panem ing. Nantierem z VRV. Jeho organizace má 11 325 členů z řad farmářů. VRV provádí KU skotu ve 3 763 stádech s 163 359 ks krav. Loni provedli celkem 298 518 prvních inseminací, z toho 175 472 inseminací bylo spermatem holštýnských byků. Velké zastoupení v inseminaci mělo i plemeno belgické modrobílé celkem 107 111 prvních inseminací. Typové ohodnocení probíhá v 1540 stádech u 24081 krav. S přípařovacím programem pracuje 1147 stád. U masných plemen je registrováno v plemenné knize 815 stád a 7248 ks krav.

VRV zastupuje v Belgii firmy jako CRI, WWS a Holland Genetics. Své vlastní býky má ustájené na inseminační stanici byků Holland Genetics, se kterou kooperuje. Ročně firma testuje cca 25 byků, 50% vlastních a 50% jsou býci firem Holland Genetics, WWS a Genoservis. Genoservis v současné době má ve své nabídce jejich vynikajícího holštýnského byka jménem JABON z kombinace Jabot/Leadman/Chairman a také byka plemene belgické modrobílé jménem EMILLIEN, jenž je vysoce prověřen na snadné porody a má vynikající masnou užitkovost.

Na naše dotazy ohledně porodů při užitkovém křížení Belgického modrobílého s Holštýnem nás pan Nantier ujistil, že telata se rodí drobná a k výraznějšímu projevu osvalení zádě dochází až ve stáří 4 měsíců. Místní farmáři velmi rádi toto národní plemeno využívají, a zapouštějí jim ty krávy ve svém mléčném stádě, od kterých již nechtějí chovná zvířata do obratu. Přírůstek, konverze krmiva a jatečná výtěžnost dělá tyto užitkové křížence velmi atraktivní pro jatka.

Samotná výstava skotu proběhla ve velkolepém stylu. Ve vyzdobené hale byly předvedeny kolekce prvotek po vynikajících otcích. Zaujaly nás dcery byků STEVEN (CRI) a JABON (VRV). Kolekce jejich dcer byly vyrovnané a se skvělými, dobře upnutými vemeny.

Vlastní show probíhala na velké ploše uvnitř pavilónu a převedeny byly plemenice Holštýnského plemene, RED Holštýna a Belgického modrobílého.

V kategorii krav zvítězila velmi pěkná holštýnská plemenice NESTLE po otci Ungela Bell a z matky po Blackstarovi. V prvotelkách obsadila první místo kráva z kombinace Second – Look Jolt/N.Cleitus Luke, kde byl zřejmý kladný vliv obou těchto byků na exteriér zvířete.

V aukci bylo draženo 23 holštýnských jalovic. Celkový průběh dražení byl někdy velmi vzrušující, cena začínala na zhruba 50 000 BEF (100 Kč = 87,4 BEF). Nejdražší jalovice DIAMANT LEMFIRE byla vydražena za 524 419 BEF. Zvíře pocházelo z vynikající matky ICY (TORNEDO). Samotná jalovice byla po Lantzovi. Všechna zvířata byly vydražena v průměru za 100 000 BEF.

Ostatní pavilóny výstavy AGRIFLORA byly věnovány hlavně technologiím pro rostlinnou a živočišnou výrobu.

Současnou situaci v belgickém zemědělství popsal ing. Nantier takto: „Stále klesá počet farmářů. Je to hlavně z důvodu drahé kvóty na mléko, kterou si musí začínající mladý farmář koupit. Dále jsou to velmi přísné požadavky ekologů na zatížení půdy dusíkem a fosforem. Pokud chce zemědělec zvětšit stádo, musí zároveň koupit více půdy, která tu stojí cca 700 000 BEF/ha a také musí nakoupit již zmiňovanou mléčnou kvótu. Farmářská cena mléka činí cca 14 BEF/litr. Bohužel mladí perspektivní farmáři raději hledají životní prostor pro podnikání v zahraničí a zakládají farmy v Německu, Kanadě, USA nebo ve východní Evropě.“

Také zde mají zemědělci strach z BSE, za což se klade vina hlavně médiím, které svou kampaní výrazně ovlivňují veřejné mínění a tím i spotřebu hovězího masa.

Ing. Lumír Dvorský
genoservisfm@iol.cz

... z KRONIKY

ZEMĚDĚLSKÁ VÝSTAVA V DÁNSKÉ HERNINGU

Již tradiční zemědělská výstava Agromek v dánském Herningu, pořádaná v období 16. – 20. 1. 2001, patřila mezi největší zemědělské výstavy v Evropě.

Výstavní areál je koncipován tak, aby všechny expozice, vystavovatelé, včetně těžké techniky, byly v zastřešených halách s klimatizací. Prohlídka celého výstavního areálu nám trvala 2 dny. Na výstavišti bylo možné shlédnout téměř vše co nějak souvisí se zemědělskou činností např. zemědělskou mechanizací, stájové technologie, větrné elektrárny, kejďová hospodářství apod. Na celé výstavě se mě líbilo, že se vystavovalo jen to co souviselo se zemědělskou činností, což se říct o některých výstavách pořádaných u nás nedá.

Z vystavovaných zvířat bylo možné shlédnout pouze expozici dojných a masných plemen skotu používaných v Dánsku. V hojném počtu zde bylo zastoupeno holštýnské plemeno a dále pak masný

Závěrem mohu všem chovatelům jen doporučit, aby tuto výstavu, která se bude konat opět v lednu v roce 2002, navštívili.

program. V rámci jednoho odpoledne byla možnost prohlídky farmy cca 120 ks holštýnských krav. Co se týká živých prasat, tak ty bychom zde marně hledali, protože dánští chovatelé si velmi bedlivě hlídají výsledky své práce. Samozřejmě jsme navštívili také stánek Dánských chovatelů prasat. Velice nás potěšilo, že znají situaci v chovu prasat v ČR. Velké pozornosti se těšily zejména stánky technologických firem. Bylo vidět, že zdejší farmáři mají eminentní zájem na tom, aby jejich stáje byly vybaveny špičkovými krmnými a ustajovacími technologiemi. Za pozornost zde stál stánek firmy Funki, která předvedla to nejlepší ze svého výrobního programu. Mnoho dalších zajímavých informací včetně obrázků z výstavy naleznete na internetové adrese <http://www.agromek.dk/>.

Ing. Zdeněk Tvrdoň, Ph. D.
genoservis.prerov@atlas.cz

ŠKOLENÍ ZOOTECHNIKŮ A INSEMINAČNÍCH TECHNIKŮ CHOVU PRASAT NA OKRESE NOVÝ JIČÍN

Tradičně se v únoru na okrese Nový Jičín provádí školení zootechniků a reprodukčních techniků chovu prasat. Tento rok se opět sešlo přibližně 60 chovatelů z okresů Nový Jičín, Vsetín, Frýdek – Místek a Karviná.

Stěžejní přednáškou byl příspěvek Ing. Emila Bazaly, ve kterém podrobně probral otázku inseminace, přirozené plemenitby a řízení reprodukce. Pozornost byla věnována technice inseminace, době zapuštění a kritickým bodům, které mohou negativně ovlivnit výrobu selat a tím i ekonomiku chovu. Byla představena nová inseminační kapilára, která může napomoci zlepšení březosti a plodnosti. Významný faktor, který ovlivňuje kvalitu inseminačních dávek, je ředidlo používané při ředění spermatu. „Genoservis, a.s v současné době nabízí chovatelům nadstandardní ošetření inseminačních dávek“, říká Ing. E. Bazala. Toto nadstandardní ředidlo má vynikající „konzervační“ účinek na spermie, čímž prodlužuje použitelnost inseminačních dávek na 5-7 dnů a významně zvyšuje délku

„oplozeníschopnosti“ spermatu po inseminaci. Kombinací nových inseminačních kapilár a zmíněného ředidla je možné v chovech s dobrou úrovní lidské práce dosahovat březosti kolem 90% a vynikající plodnosti.

Doc. Ing. V. Kotrbáček, CSc.; VFU Brno

... z KRONIKY

Jako druhá v pořadí následovala přednáška Ing. L. Vítka se zaměřením na parametry užitkovosti dosahované v rámci plemenářského programu a.s. Genoservis. Téma bylo aktuální vzhledem k připravované povinnosti (od dubna 2001) aparativního zpeněžení jatečných prasat.

p. Č. Sokol z PŽV, a.s. Nový Jičín přebírá ocenění

Význam organické formy stopových prvků ve výživě prasat odborně popsal Ing. V. Šiške z firmy Alltech CZ, s.r.o. Zajímavá byla přednáška Doc. Ing. V. Kotrbáčka, CSc. na téma: "Vliv biologicky účinných látek (*Chlorella kessleri*) na reprodukci prasat". V návaznosti na tyto dvě přednášky byl chovatelské veřejnosti představen nový přípravek na podporu reprodukce prasnic, prasníček a růstové schopnosti selat „UNI-REPRO PKB“.

Školení bylo zakončeno příspěvkem MVDr. Z. Vrby z UNIVITU, s.r.o.: „Současná zdravotní problematika v chovu prasat“.

Během dne byly předány ocenění chovatelům, kteří dosáhli nejlepšího dochovu selat na prasnici za rok a za nejlepší dodávky jatečných prasat dle průměrné zmasilosti. Výsledky těchto chovatelů jsou uvedeny v tabulce.

Tab.: Vyhodnocení chovatelských výsledků

Průměrný dochov na prasnici a rok			
Chov	d. selat		
AGPK, a.s. Sedlnice	22,84		
Tadeáš Koch, Stonava	22,13		
ZD Kelečsko, RCH Kunovice	21,50		
Dodávky jatečných prasat dle zmasilosti			
Chov	prům.% LS	ks	prům. hmot.
VFU Brno, ŠZP N. Jičín, farma Šenov	57,47	216	100,3
AGROSUMAK, a.s. Suchdol n.O.	57,26	103	108,0
PŠVP, s.r.o. V. Albrechtice	57,08	114	108,5
PŽV, a.s. N. Jičín, farma Kujavy	57,08	118	101,6

Genoservis, a.s. se bude nadále snažit prostřednictvím školení a poradenského servisu v chovech o co nejlepší výsledky reprodukce, výkrmnosti a zmasilosti u chovatelů, se kterými spolupracuje v rámci realizace plemenářského programu.

Ing. Filip Offenbartl
genoservis.njicin@iol.cz

INTERNET sn@dno a rychle

JINÉ MOŽNOSTI KOMUNIKACE NA INTERNETU - DISKUSNÍ SKUPINY

Nejznámější službou používanou na internetu je bezesporu elektronická pošta (e-mail). Její obliba a význam jsou natolik velké, že dokonce mění zvyky uživatelů – ti kteří si na ni zvyknou, se už nechtějí vracet k původním způsobům komunikace. Podrobněji jsem se problematikou elektronické pošty zabýval v minulém čísle, proto bych se zmínil i o jiných způsobech komunikace.

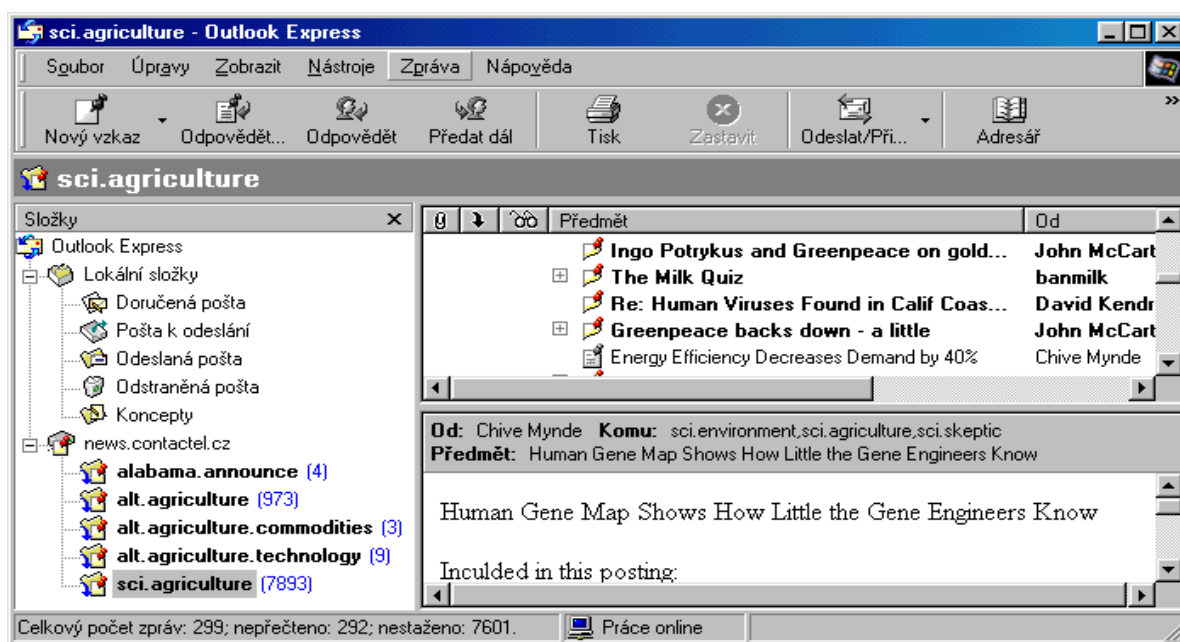
News jsou diskusní skupiny vedené na různá témata (existují jich desetitisíce). Každá skupina má své unikátní jméno, které vypovídá o jejím zaměření. Po světě existují desetitisíce news-serverů – počítačů, na které uživatelé posílají e-mailem diskusní příspěvky a ty je posílají ke čtení jiným uživatelům. Každý server nabízí jen určité spektrum diskusních skupin, pravděpodobně se nesetkáme s tím, aby server obsahoval celou hierarchii. Ať se však připojíte k jakémukoliv serveru, v jedné skupině byste měli přečíst tytéž příspěvky. Je to proto, že servery si příspěvky navzájem vyměňují. Vy se potom připojujete k serveru, který je Vám geograficky nejbližší (např. server vašeho poskytovatele). K připojení k news-serveru slouží newsový klient. V něm si zvolíte, které skupiny chcete číst a příspěvky z označených skupin vám budou stahovány na váš počítač. Pokud budete chtít se zapojit do debaty, napíšete odpověď ve formě klasického e-mailu a newsový klient pošle váš příspěvek na news-server. Pro těsné spojení s e-mailem bývá často klient k těmto službám integrován do jedné aplikace – MS Outlook Express, což je nejčastěji používaný poštovní klient.

S news v Outlooku Expressu se pracuje podobně jako s e-mailem. News-servery jsou přístupné v levé polovině okna, pod seznamem poštovních složek. V horní levé části okna nalezneme seznam diskusních příspěvků

z právě prohlížené diskusní skupiny, v dolní levé části se budou zobrazovat příspěvky. V dolním stavovém řádku vlevo nalezneme údaj o tom, kolik zpráv se nachází v otevřené skupině a kolik je jich nepřečtených.

Abyste mohli News využívat, musíte se připojit k nějakému news-serveru. Mezi poštovní složky přidáte adresu news-serveru (např. news.contactel.cz). V menu zvolte *Nástroje/Účty* a v dialogu stisknete *Přidat*. Objeví se průvodce přidáním serveru, kde bude postupovat podle pokynů. Jakmile máte přidány nové news-server, program se vás zeptá, zda chcete stáhnout seznam diskusních skupin. Po stažení názvů diskusních skupin stačí v dialogu *Diskusní skupiny* přihlásit nové skupiny k odběru. Pak označíte požadované skupiny a stisknete *Přihlásit odběr*. Přidat nebo odebrat skupinu lze kdykoliv pod tlačítkem *Diskusní skupiny*. Poté si nastavíte jestli chcete přijímat všechny příspěvky nebo jen nové.

S news zprávami pracujeme stejně jako s e-mailovými zprávami. Zásadní změna nastává při zaslání příspěvku, kdy zprávu neposíláte osobně, ale necháte ji zveřejnit v diskusní skupině. Mějte nastavenou jako aktivní skupinu, tj. do které chcete poslat příspěvek, její název a po stisknutí *Odeslat* se automaticky doplní do položky *Diskusní skupiny*. Podstatou je že nediskutujeme s jednotlivcem, ale z celou skupinou, tzn. že připojit se může opravdu každý.

INTERNET sn@dno a rychle

Poněkud jinou formou komunikace jsou *elektronické konference*. Principem takové konference je, že skupina lidí se stejným zájmem si vyměňuje názory pomocí elektronické pošty. Problém nastává s evidencí členů diskusní skupiny. Pokud by diskuse měla probíhat tak, že každý její člen by rozesílal příspěvky všem ostatním členům (což by elektronická pošta snadno zvládala), pak by musel mít k dispozici svůj vlastní exemplář seznamu ostatních členů skupiny. Teď si představme situaci, že některý člen by chtěl vystoupit, jiný zase vstoupit. Pak by musel všem stávajícím poslat e-mail s prosbou o vyřazení nebo o přijetí. To by dopadlo asi tak, že polovina lidí by to udělala, polovina by na to zapomněla, takže časem by se v tom asi nikdo nevyznal. Řešením tohoto organizačního problému (ne technického) je zavedení tzv. správce konference. Ten by bez problému udržoval seznam členů konference. Vlastní diskuse by probíhala tak, že autor příspěvku nerozešle svůj příspěvek přímo do elektronické konference, ale pošle jej správci s prosbou o rozeslání. Taková konference se pak označuje jako moderovaná. Opakem je diskuse nemoderovaná, kdy roli správce vykonává automaticky fungující program. Typickým způsobem jak jsou elektronické konference v praxi realizované je použití speciálních programů v roli správců, přičemž uživatelé komunikují s těmito správci prostřednictvím elektronické pošty. Založení konference pro běžného uživatele je problematické, protože to vyžaduje odborné znalosti a také vhodný vlastní server. Proto se objevují

taková řešení elektronických konferencí, při kterém uživatel komunikuje se správcem pomocí webového rozhraní. Existují i takové implementace správců s webovým rozhraním, které umožňují komukoliv založit vlastní elektronickou konferenci, ať již moderovanou, či nemoderovanou. Asi nejznámějším příkladem je tuzemská služba Pandora (<http://www.pandora.cz>).

V rámci tuzemské služby Pandora byla zřízena elektronická konference zabývající se problematikou chovu a šlechtění prasat doma i v zahraničí. Někteří již této formy komunikace aktivně využívají pro ty, kteří se teprve chystají, několik slov.

Vlastní konference je otevřená všem zájemcům, kteří samozřejmě mají přístup k elektronické poště. Do konference se lze přihlásit tak, že na úvodní stránce do levého sloupce do kolonky *Přihlašovaná konference* vepíšeme slovo „pigs“ a do kolonky *Váš e-mail* uvedete svou e-mailovou adresu. Poté stačí kliknout na *Přihlaš.* Za velmi krátkou dobu do 15 minut by vám měl přijít e-mail potvrzující, že jste se stali členem konference. Pak už můžete vesele posílat příspěvky do konference. K tomu budete používat stávajícího poštovního klienta kde do kolonky *Komu* uvedete adresu pigs@pandora.cz. O rozeslání příspěvků všem členům konference se již postará specializovaný program. Archiv příspěvků je přístupný pod uživatelsky příjemnou adresou <http://www.pandora.cz/list/pigs>.

Ing. Zdeněk Tvrdoň, Ph. D.
genoservis.prerov@atlas.cz

